

**UCHWAŁA NR XXIII/176/2021
RADY GMINY GRANOWO**

z dnia 29 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Granowo na lata 2021-2027

Na podstawie art.16b, art.17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U.z 2020r. poz.1876) Rada Gminy Granowo uchwala, co następuje :

§ 1. Uchwala się strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Granowo na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Granowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Stefan Bielawski

OFICyna PROFILAKTYCZNA

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY GRANOWO NA LATA 2021-2027

Spis treści

I. Wprowadzenie	5
1. Metodologia opracowania Strategii	7
2. Podstawy prawne	10
3. Spójność z dokumentami strategicznymi	14
3.1. Dokumenty europejskie.....	14
3.2. Dokumenty krajowe	16
3.3. Dokumenty regionalne.....	18
3.4. Dokumenty lokalne	18
II. Charakterystyka gminy Granowo	19
1. Położenie	19
2. Sytuacja demograficzna	20
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	23
4. Edukacja i wychowanie	26
5. Kultura, sport i rekreacja	29
6. Opieka zdrowotna.....	31
7. Bezpieczeństwo publiczne	32
8. Działalność organizacji pozarządowych.....	32
9. Pomoc społeczna	34
10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych ..	41
III. Diagnoza sytuacji społecznej	43
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	43
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych	51
3. Zdrowie psychiczne	55
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych	57
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	68
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów	75
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	80
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	85

9. Problem przestępczości	89
10. Analiza SWOT	91
IV. Część programowa	94
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	95
2. Cele strategiczne i operacyjne	96
3. Ramy finansowe Strategii	111
4. System wdrażania Strategii	113
5. System aktualizacji Strategii	114
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii	115
7. Monitoring.....	116
8. Ewaluacja.....	117
9. Wnioski i podsumowanie.....	117
V. Bibliografia	119
VI. Spis rysunków, tabel i wykresów	120
1. Spis rysunków	120
2. Spis tabel	120
3. Spis wykresów	123

Wykaz skrótów:

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

UG – Urząd Gminy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

BP – Biblioteka Publiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Granowo dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Granowo przeprowadzone zostały badania, mające na celu: zidentyfikowanie problemów społecznych występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących problemów społecznych: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne, przemoc w rodzinie, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Zbadaniu poddane zostały również kwestie związane ze wspieraniem rodziny oraz problemami osób starszych i niepełnosprawnych.

Badania zostały przeprowadzone w grudniu 2020 roku i wzięły w nich udział łącznie 194 osoby. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA		
Dorośli mieszkańcy	Uczniowie	Pracownicy OPS
92 osoby	96 osób	6 osób

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.

713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, *ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),

3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),

2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granow i na lata 2021-2027 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, która ukazuje główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa, a jej głównym celem jest poprawa jakości życia Polaków. Według Długookresowej Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny: w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych:
 - I. Osoby młode na rynku pracy,
 - II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji,
 - III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju,
 - IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz
 - V. Pomoc Techniczna.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo są: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wraz z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2021-2027 (WRPO 2021+) oraz Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Granowo przyjęta Uchwałą nr XI/68/2015 Rady Gminy Granowo z dnia 26.10.2015 roku *Strategia Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015-2024*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 jest również spójna z Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017-2023 przyjętym 30.10.2017 roku Uchwałą nr XXIX/191/2017 Rady Gminy Granowo. Jego celem jest rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców z obszarów rewitalizowanych.

II. Charakterystyka gminy Granowo

1. Położenie

Gmina Granowo to gmina wiejska położona w środkowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie grodziskim. Oddalona jest 36 km od Poznania. Teren Gminy zajmuje powierzchnię 68,42 km², co stanowi 10,6% powierzchni powiatu grodziskiego. 91,4% obszaru Gminy to użytki rolne, przez co ma ona typowo rolniczy charakter. Tereny leśne stanowią zaledwie 1,9% jej powierzchni. Pod względem geograficznym gmina Granowo położona jest na Równinie Opalenickiej ograniczonej od zachodu doliną rzeki Mogilnicy, a od północnego wschodu – rynną jeziora Strykowskiego.

Rysunek 2. Położenie gminy Granowo na mapie województwa wielkopolskiego i powiatu grodziskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Przez Granowo przebiega droga krajowa nr 32 (Poznań-Stęszew-Sulechów-Zielona Góra), natomiast około 10 km od Gminy - droga krajowa nr 5 (Bydgoszcz-Poznań-Wrocław-Kudowa Słone). W odległości 25 km znajduje się zjazd na autostradę A2 (Świecko-Poznań-Warszawa). Ponadto przez Gminę przebiega magistrała kolejowa Poznań-Grodzisk-Wolsztyn.

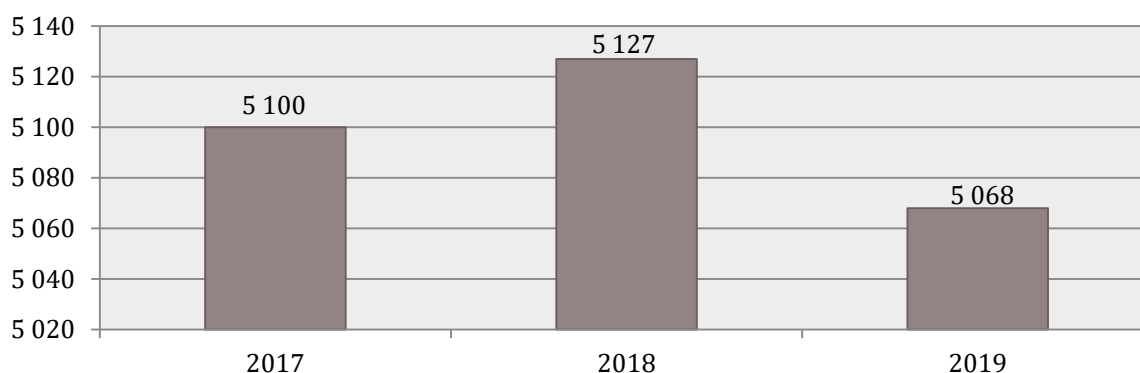
Administracyjnie Gmina składa się z 13 wsi sołeckich: Bielawy, Dalekie, Drużyń, Granowo, Granówko, Januszewice, Kąkolewo, Kotowo, Kubaczyn, Niemierzyce, Separowo, Strzępiń i Zemsko. Sąsiaduje z następującymi Gminami: Buk, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Opalenica, Stęszew.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Granowo zamieszkuje 5 068 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców ulegała wahaniom, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do roku ubiegłego zmalała o 59 osób, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 32 mieszkańców.

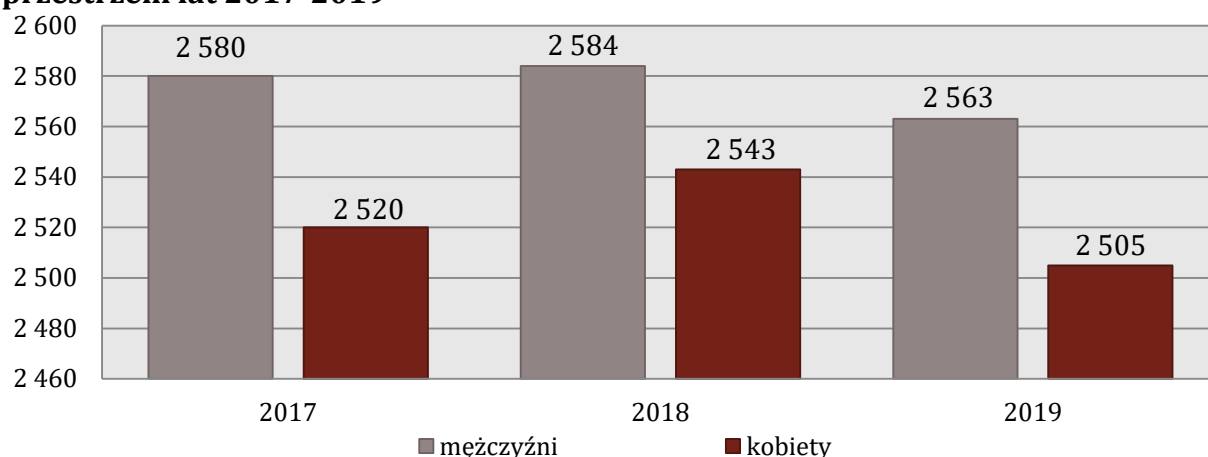
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Granowo w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Granowo jest nieco większa od liczby kobiet - kobiety stanowią 49,4% ogólnej liczby ludności (2 505 kobiet), natomiast mężczyźni 50,6% (2 563 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 98, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 98 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Granowo na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Granowo dodatni i wynosi 9 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,76 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość nieco większa w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w gminie Granowo był zawsze dodatni, jednak w omawianym okresie dostrzegalny jest jego systematyczny spadek. W 2017 kształtował się na poziomie 25, w 2018 roku – 14, z kolei w 2019 roku – 9.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	69	60	62
zgony	44	46	53
przyrost naturalny	25	14	9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Granowo według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 22% jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;

- 61,2% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 16,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Granowo. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie, natomiast osób w wieku produkcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	22,0	22,3	22,0
wiek produkcyjny	62,2	61,5	61,2
wiek poprodukcyjny	15,7	16,2	16,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 35 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 82 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło -47. W tym samym roku nie odnotowano żadnych zameldowań z zagranicy ani wymeldowań za granicę, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych przyjmowało w większości wartości dodatnie, z wyjątkiem 2019 roku.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Granowo w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	10	5	-47
saldo migracji zagranicznych	1	1	0

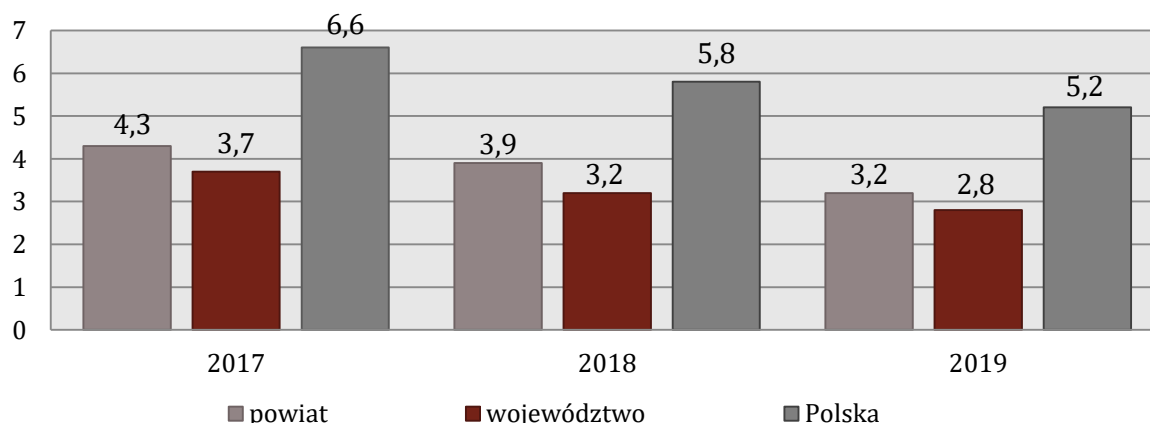
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie grodziskim. W 2019 roku wynosiła ona 3,2%, a więc była nieco większa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie wielkopolskim i jednocześnie mniejsza niż ta w całej Polsce. Od 2017 roku stopa bezrobocia w powiecie grodziskim ulega znacznemu zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całym kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie grodziskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

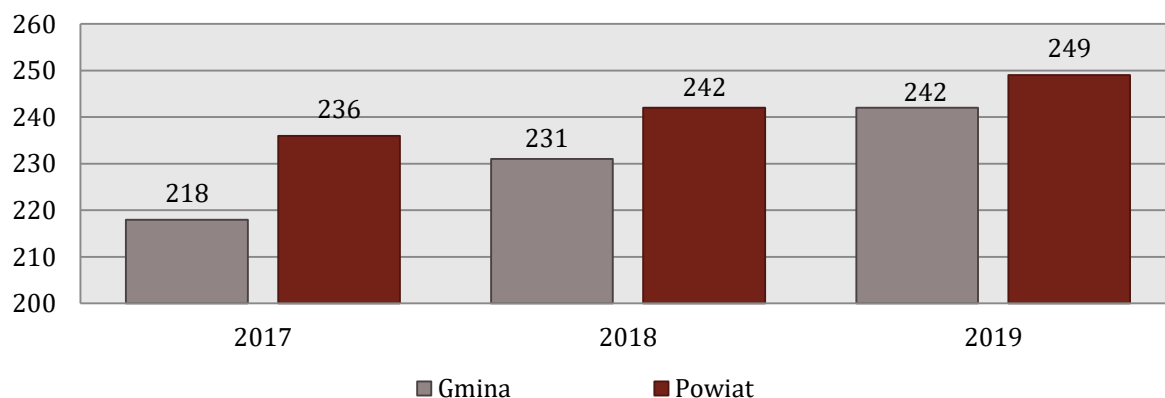
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Granowo na 1000 mieszkańców pracowały 242 osoby⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 1 228. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był mniejszy od odsetka mężczyzn o 10 pp. Kobiety stanowiły bowiem 45% wszystkich pracujących (552 osoby), natomiast mężczyźni 55%

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

(676 osób). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w gminie Granowo nieco mniejsza niż w całym powiecie grodziskim. W ciągu ostatnich trzech lat ulegała systematycznemu wzrostowi.

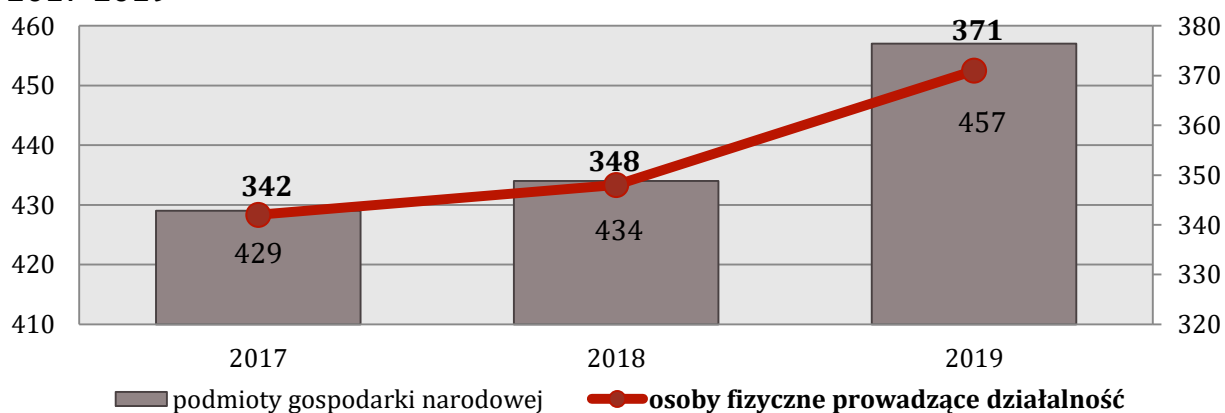
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Granowo na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 457 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 371. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 348, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 434. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Granowo ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na budownictwie (98 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (90 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (35 podmiotów) oraz transport i gospodarka magazynowa (30 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot) oraz działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (3 osoby).

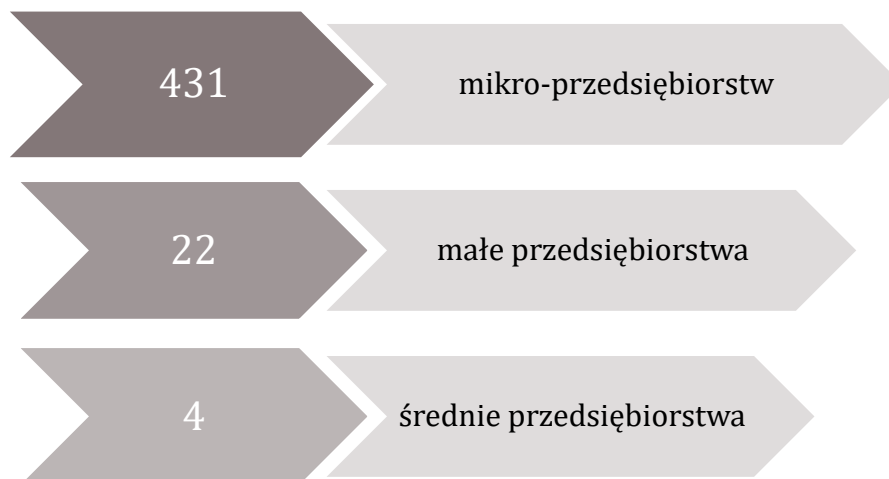
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Granowo (stan na koniec 2019 roku)

sekcja	liczba
budownictwo - sekcja F	98
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	90
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	35
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	30
pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	23
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	18
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	15
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	14
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	11
informacja i komunikacja - sekcja J	9
edukacja - sekcja P	6
działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	6
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	4
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	4
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	3
górnictwo i wydobywanie - sekcja B	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Granowo według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 431 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 22. Działalność prowadzą również 4 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Granowo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

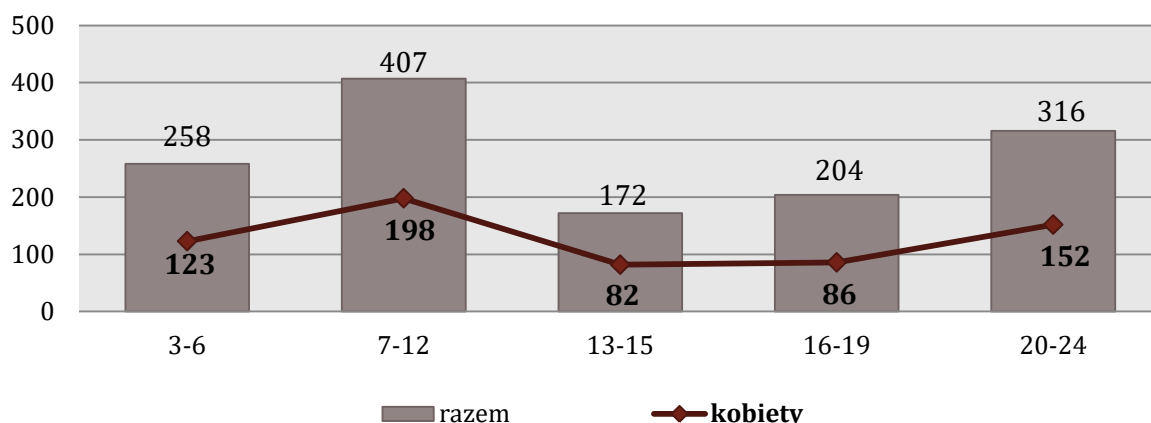

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 357 mieszkańców gminy Granowo, w tym 47% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (407 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (316 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (258 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Ludność gminy Granowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W gminie Granowo znajdują się dwie szkoły podstawowe: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie oraz Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi im. Janusza Korczaka w Bielawach. W zasobach infrastruktury społecznej gminy Granowo nie ma żłobka ani klubu dziecięcego.

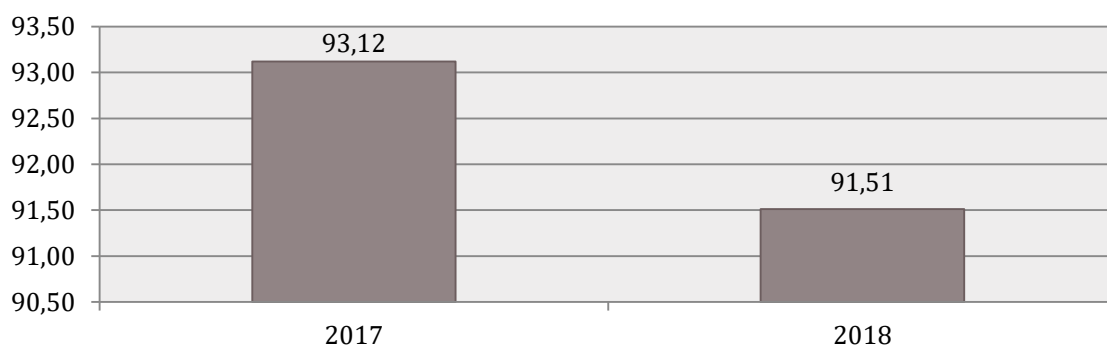
W ramach Zespołu funkcjonuje Przedszkole „Bajkowa Kraina” oraz Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich. W 21 oddziałach szkoły podstawowej łącznie uczy się 389 dzieci. W Zespole zatrudniony jest pedagog, psycholog, logopeda oraz pielęgniarka. Organizowane są dowozy uczniów. W placówce organizowane są zajęcia dla uczniów i wychowanków, rozwijających ich talenty i uzdolnienia. Uczniowie oraz nauczyciele zaangażowani są również w działalność charytatywną (WOŚP, zbiórka pieniędzy na rzecz osób potrzebujących, zbiórka nakrętek). Szkoła angażuje się w przygotowanie wypoczynku letniego dla uczniów. We współpracy z rodzicami organizowane są wyjazdy, których celem jest poznawanie nowych miejsc, zagospodarowanie czasu wolnego młodym mieszkańcom Gminy oraz korzystanie z dóbr kultury (kino, teatr, muzea). Uczniowie mają możliwość uczestniczenia także w kilkudniowych wycieczkach w różne części Polski oraz za granicę.

Szkoła w Bielawach prowadzona jest od 2012 roku przez Stowarzyszenie „Wspólnie z Pasją”. Opiekę nad dziećmi sprawuje pedagog szkolny, logopeda i pielęgniarki. W szkole znajduje się pracownia komputerowa, sala multimedialna, biblioteka szkolna oraz mała sala gimnastyczna. Dzieci mają do dyspozycji również duży teren rekreacyjno-sportowy, na którym znajdują się: boisko trawiaste do piłki nożnej, boisko asfaltowe oraz boisko do piłki siatkowej. W ramach działalności placówki

dostępna jest bogata oferta zajęć pozalekcyjnych w formie różnych kół zainteresowań: muzycznych, plastycznych, sportowych, informatycznych, teatralnych i szachowych.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2018 roku kształtował się on na poziomie 91,51%, co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego uległ zmniejszeniu.

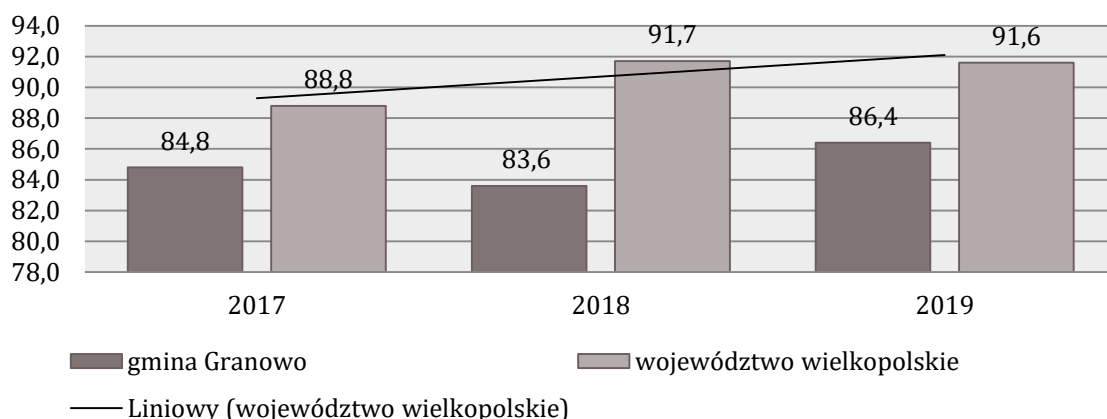
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Granowo (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Granowo było 86,4% dzieci w wieku 3-6 lat. Dostrzegalny jest wzrost odsetka dzieci w stosunku do 2017 roku, co jest pozytywną tendencją. Porównując omawiany wskaźnik do danych wojewódzkich można stwierdzić, że odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Granowo jest mniejszy niż na terenie całego województwa wielkopolskiego.

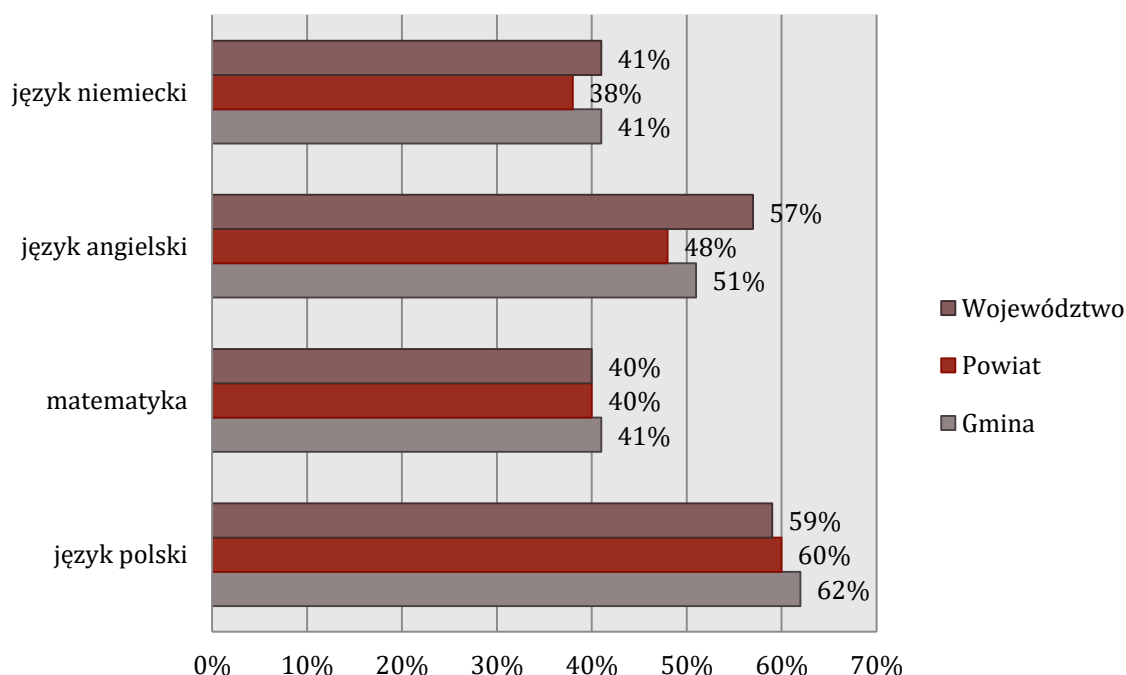
Wykres 8. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Granowo w latach 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Granowo, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu grodziskiego i województwa wielkopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich przedmiotów nieco lepsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu. Porównując te dane do województwa wielkopolskiego można zauważyć nieco gorsze wyniki nastolatków z Gminy z języka angielskiego, natomiast lepsze z matematyki i języka polskiego.

Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu gminy Granowo, powiatu grodziskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://www.oke.poznan.pl/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury w Granowie. Przedmiotem działalności Ośrodka jest organizowanie, upowszechnianie i ochrona kultury na terenie Gminy, w szczególności poprzez:

- działania edukacyjne i wychowawcze przez sztukę,
- organizowanie wystaw artystycznych,
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych,

- promocję kultury Gminy i lokalnych twórców kultury,
- podejmowanie działań zmierzających do rozbudzania potrzeb i zainteresowań kulturalnych,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze⁸.

GOK współpracuje z instytucjami i organizacjami pożytku publicznego, między innymi z ZSP w Granowie, Biblioteką Publiczną w Granowie, Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Gospodarczych w Granowie oraz Strażą Pożarną w Granowie.

Mieszkańcy Gminy mogą uczestniczyć w organizowanych przez Ośrodek różnorodnych zajęciach. Do oferowanych przez GOK sekcji należą: pracownia witrażu, pracownia plastyczna, pracownia gobelinu, warsztaty teatralne, warsztaty dziewiarskie, malowanie na jedwabiu, modelarstwo, zajęcia z j. angielskiego, joga i zespół wokalny.

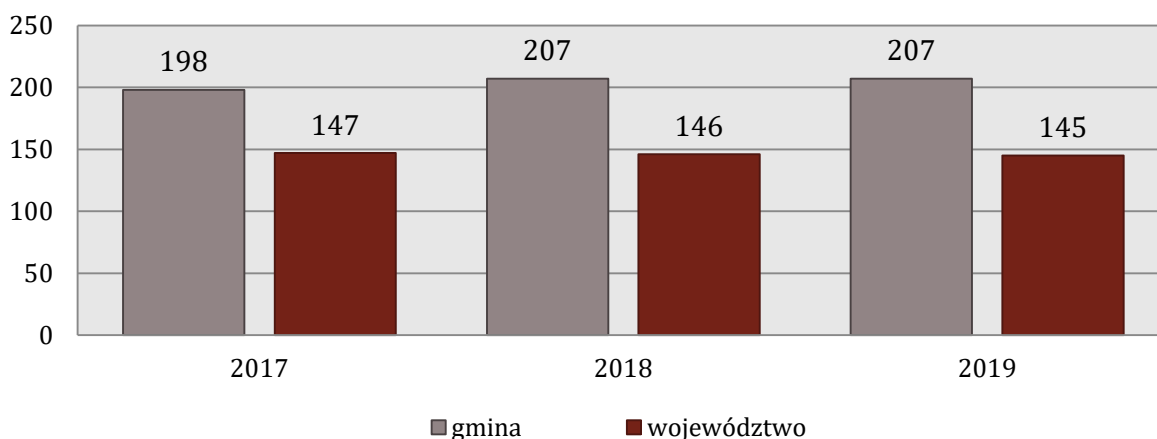
Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Granowo jest również zadaniem Biblioteki Publicznej Gminy Granowo. Biblioteka jest samorządową instytucją kultury o 60-letniej tradycji. Od 1948 roku służy rozwojowi i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. Oferuje swoim użytkownikom podstawową literaturę ze wszystkich dziedzin wiedzy: literaturę piękną dla dzieci i dorosłych, literaturę popularnonaukową oraz czasopisma o różnej tematyce. W Bibliotece dostępne są trzy stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, udostępnione dla zainteresowanych. Ponadto organizowane są tu wystawy gobelinów, spotkania z artystami, autorami książek itp.

Istotnym zasobem w zakresie kulturalnym jest w gminie Granowo Pracownia Gobelinu Artystycznego, która rozpoczęła działalność w 1992 roku. Pod kierunkiem instruktorki Pani Barbary Włodarczyk, mieszkańcy Gminy mogą zdobywać wiedzę i umiejętności w zakresie sztuki tkania gobelinu.

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Granowo oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie nieco większe wartości niż w województwie. W 2019 roku w Gminie było to 207 czytelników, natomiast w całym województwie 145. Jednocześnie w gminie Granowo zaobserwować można trend wzrostowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

⁸ Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Granowie (uchwała Nr XXXVI/237/2014 Rady Gminy Granowo z dnia 09.06.2014 roku).

Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Granowo oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zlokalizowanej na terenie gminy Granowo należą boiska sportowe. Na jej obszarze znajduje się również jezioro Strykowskie oraz 8 parków podworskich.

W gminie Granowo działają trzy kluby sportowe: Towarzystwo Sportowe „Orzeł” Granowo, UKS „Orzeł” oraz Ludowe Towarzystwo Sportowe „Sparta” Granówko.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Granowo usługi świadczy Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Almus” w Granowie, która prowadzi gabinet diagnostyczno-zabiegowy i EKG oraz poradnię położniczą i ginekologiczną. Na terenie Gminy znajduje się także Pielęgniarsko-Położniczy Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej i Praktyka Stomatologiczna. W Gminie funkcjonuje jedna apteka.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Granowo w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 5 068 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 3 052. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 4,8 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieznacznie większą w stosunku do całego powiatu grodziskiego (4,1).

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Granowo w porównaniu do powiatu grodzkiego w 2019 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3 052	5 068
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,1	4,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Granowo o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim. Gmina znajduje się w obrębie dwóch rewirów dzielnicowych Komendy Powiatowej.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Granowie, włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Jednostka posiada trzy samochody. Oprócz tego w Gminie działa pięć jednostek OSP w: Granówku, Drużyniu, Kąkolewie, Kubaczynie i Strzępinu.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/>

aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"¹⁰. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Na obszarze gminy Granowo funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- Towarzystwo Sportowe „Orzeł”,
- Stowarzyszenie „Wspólnie z Pasją”,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych oraz Rozwoju Ziemi Granowskiej,
- Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego,
- Parafialny Zespół CARITAS przy parafii św. Marcina w Granowie.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Granowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021* zatwierdzonym uchwałą Nr XIX/142/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku.

Głównym celem programu jest: „budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi.” Do celów szczegółowych należy natomiast:

- poprawa jakości życia, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- promocja działalności organizacji pozarządowych¹².

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹² Program współpracy Gminy Granowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 (uchwała Nr XIX/142/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku).

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Granowo jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;

15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

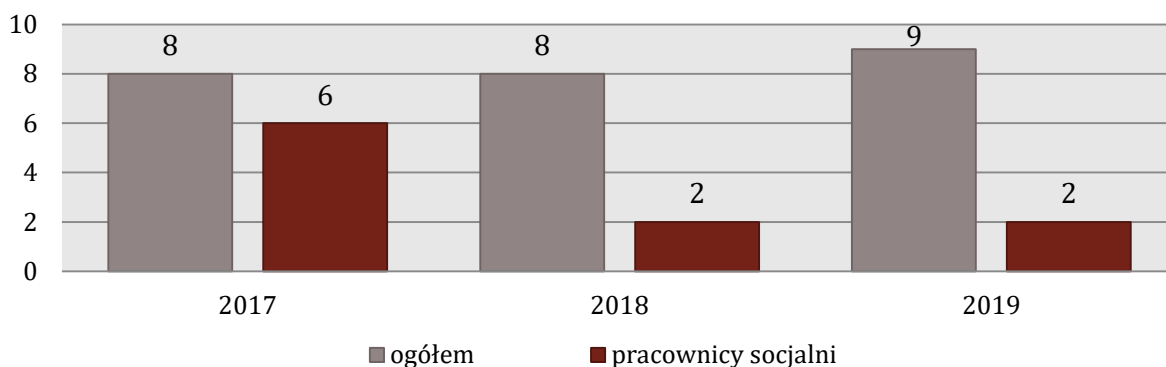
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na koniec 2019 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Granowie liczba etatów kształtowała się na poziomie 9, w tym 2 stanowiły etaty pracowników socjalnych. W stosunku do 2017 roku zauważalny jest wzrost liczby etatów w Ośrodku, co jest spowodowane zatrudnieniem pomocy administracyjnej w związku ze stale wzrastającą liczbą zadań OPS.

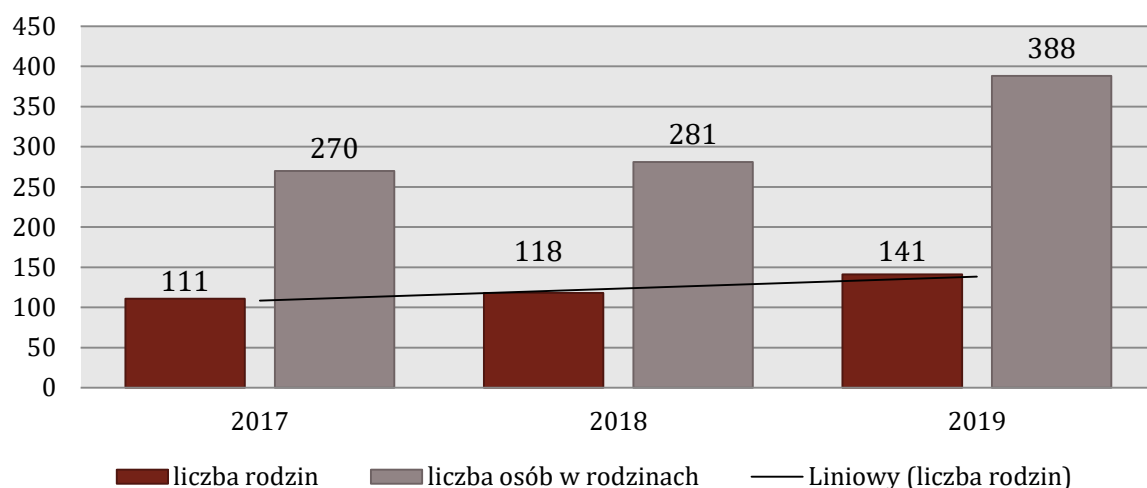
Wykres 11. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Granowo ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2019 roku z pomocy skorzystało 141 rodzin – to o 20% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie 27% więcej niż w 2017 roku. W stosunku do 2017 roku zwiększyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

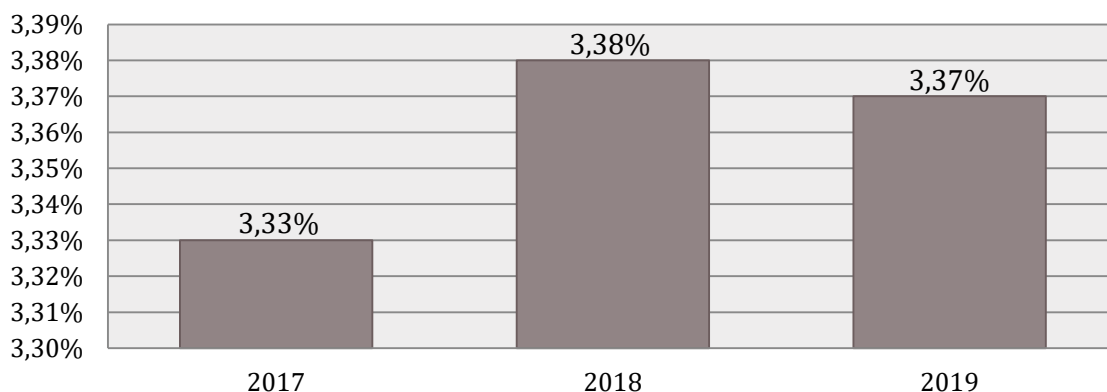
Wykres 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Granowo w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W 2019 roku wyniosła 3,37%, w 2018 roku – 3,38%, natomiast w 2017 roku – 3,33%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 13. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku korzystających z tego typu pomocy było 66 osób w wieku produkcyjnym, 65 w wieku przedprodukcyjnym oraz 17 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było niewiele więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 76, liczba mężczyzn - 72). Analizując dynamikę zmian dostrzec można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, którym udzielono wsparcia. Spadła natomiast liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	86	47	77	37	65	32
produkcyjny	95	47	91	45	66	30
poprodukcyjny	14	11	20	17	17	14
ogółem	195	105	188	99	148	76

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 102 mieszkańcom gminy Granowo, natomiast świadczenie niepieniężne 71. Na przestrzeni omawianych lat widoczna jest tendencja wzrostowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie pieniężne oraz spadek liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	92	99	102
świadczenie niepieniężne	82	77	71

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 87 w 2017 roku do 67 w 2019

roku. Oznacza to spadek o 23%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku nie są widoczne – mężczyźni stanowili 42% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 58%.

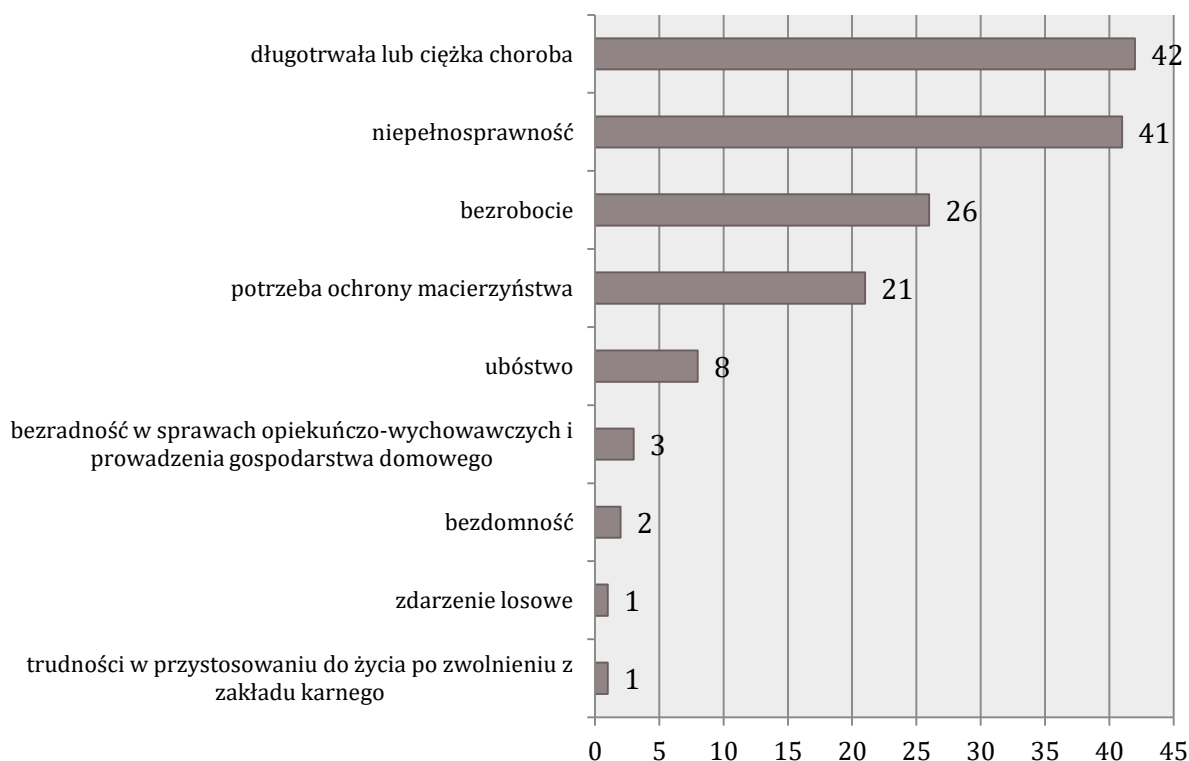
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
kobiety	49	39	39
mężczyźni	38	42	28
ogółem	87	81	67

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Granowo była długotrwała lub ciężka choroba - z tego powodu pomoc otrzymały 42 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (41 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (26 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także potrzeba ochrony macierzyństwa (21 rodzin).

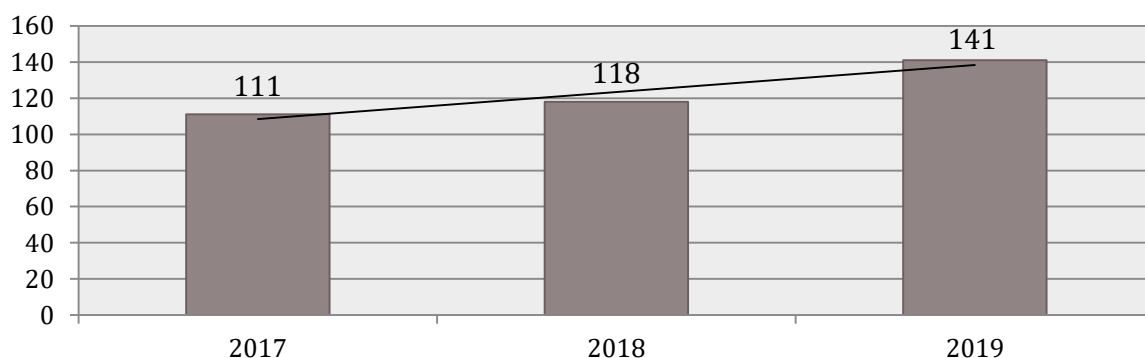
Wykres 14. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie od trzech ostatnich lat. W 2019 roku przeprowadzono je ze 141 rodzinami, w 2018 roku ze 118, a w 2017 roku ze 111. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała wzrostowi. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 15. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Granowo. Należą do nich:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim,
- Gminny Ośrodek Kultury w Granowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Granowo,
- placówki służby zdrowia,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,

- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej w 2020 roku wśród mieszkańców Gminy, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹³.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,

¹³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 377 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1 097 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 3 352 świadczenia rodzinom z trójką dzieci oraz 1 476 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

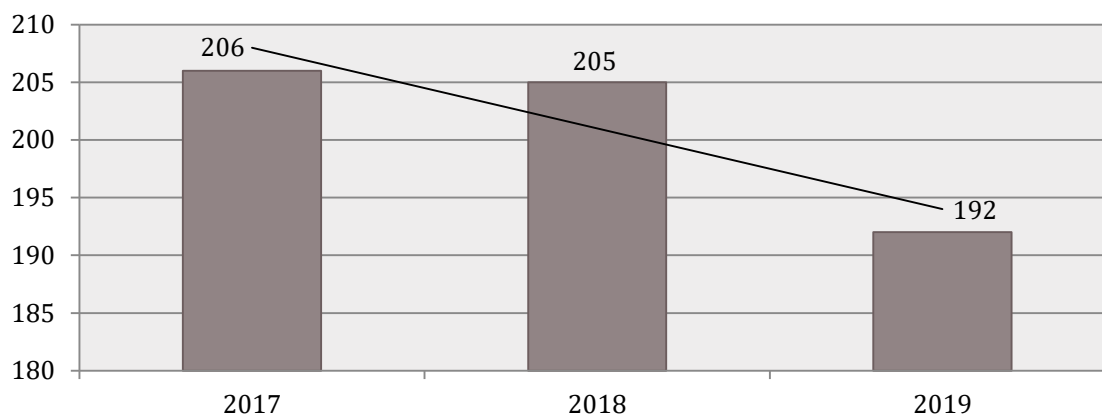
liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	377	19	358
dwoje dzieci	1 097	12	1 085
troje dzieci	3 352	25	3 327
czworo i więcej dzieci	1 476	3	1 473

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystały średnio 192 rodziny, czyli o 6% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 7% mniej niż w roku 2017. W latach

2017-2019 dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 16. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystały średnio 423 rodziny na łączną kwotę 4 051 943,00 zł, w 2018 roku – 422 rodziny, a wydatkowano na to 4 068 650,00 zł, natomiast w 2019 roku – 434 rodziny, na co przeznaczonych zostało 5 305 815,00 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił niewielki wzrost średniej liczby rodzin, pobierających to świadczenie.

Tabela 11. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	423	422	434
kwota świadczeń (w złotych)	4 051 943,00	4 068 650,00	5 305 815,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2019 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 703 dzieciom, czyli o 18 dzieciom mniej niż w roku poprzednim. W 2018 roku na świadczenie „Dobry start” przeznaczono 216 300 zł, natomiast w 2019 roku 217 930 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” oraz środki przeznaczone jego realizację w latach 2018 i 2019

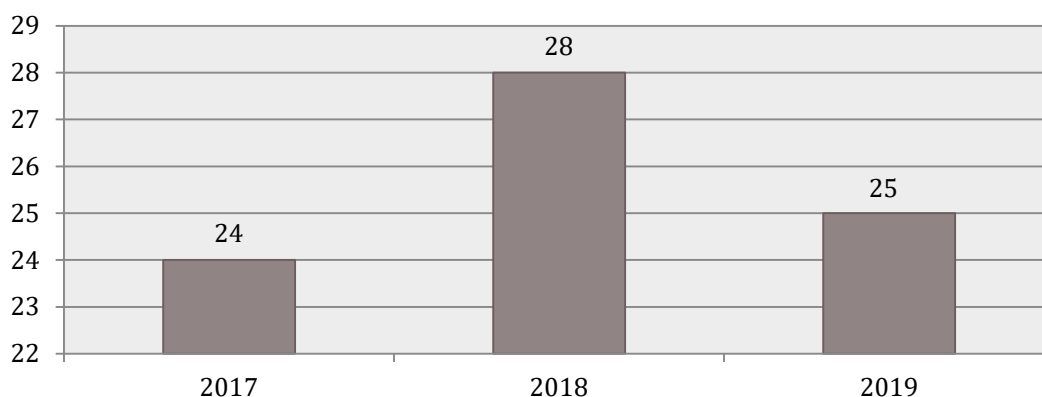
wyszczególnienie	2018	2019
liczba dzieci	721	703
liczba rodzin	489	476
wydatkowana kwota (w złotych)	216 300	217 930

Źródło: Raport o stanie gminy Granowo za rok 2018 i 2019

Z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2019 roku świadczenie pieniężne w wysokości 4 000 zł wypłacono jednokrotnie, natomiast w 2018 roku trzykrotnie.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczne są wahania liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2019 z było to 25 osób, w 2017 roku – 28 osób, z kolei w 2017 roku – 24 osoby. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na kolejnym wykresie.

Wykres 17. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

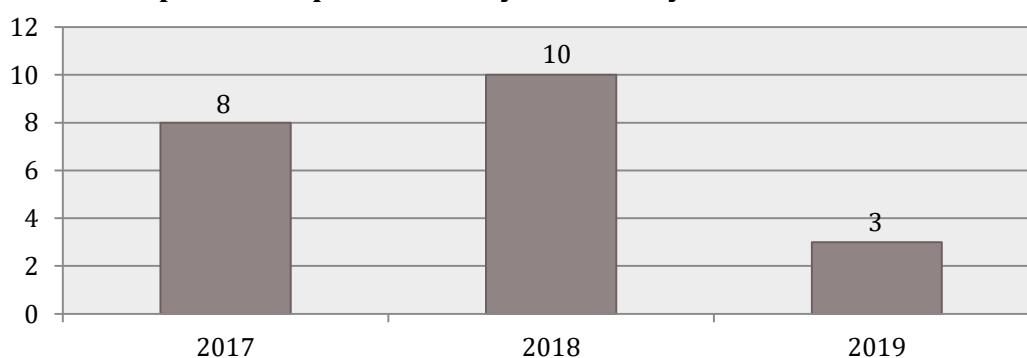

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na siódmym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa znaczącemu zmniejszeniu. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 8 rodzinom, w 2018 roku - 10, natomiast w 2019 roku - 3. Większość rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne. W 2018 roku było ich 7 rodzin, natomiast w 2019 roku - 3.

Wykres 18. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

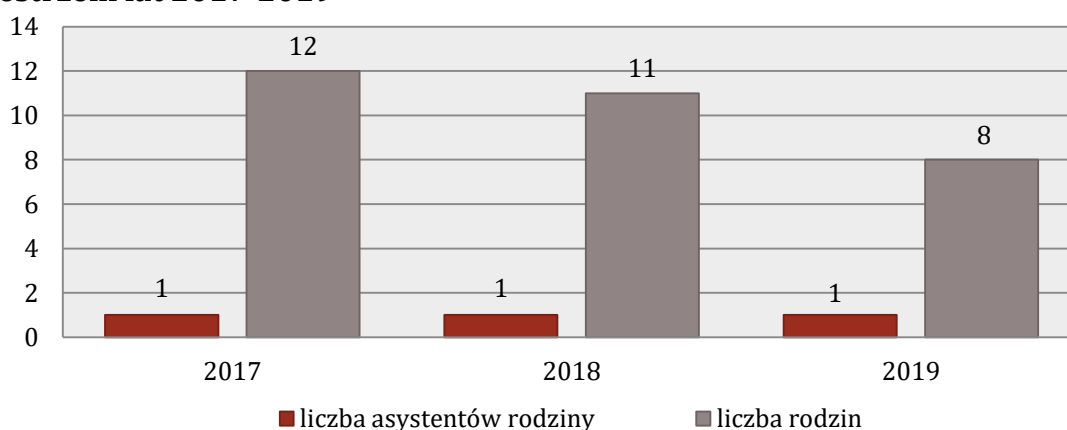
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem

niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Granowie zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania asystent rodziny prowadził pracę w 8 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem ulegała systematycznemu spadkowi.

Wykres 19. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

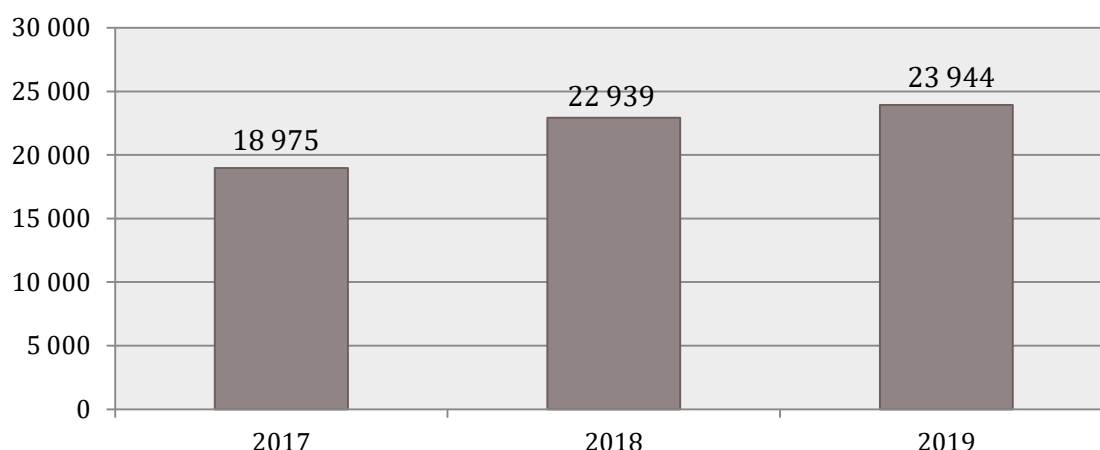

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Granowo nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 23 944 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2019 roku w rodzinach zastępczych przebywało łącznie 8 dzieci pochodzących z terenu gminy Granowo, natomiast w 2018 roku 6 dzieci.

Wykres 20. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy zajmują się między innymi systematycznie doposażanie i rozwijane świetlice wiejskie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

W 2020 roku w gminie Granowo przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych. W badaniu wzięli udział między innymi pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej z Granowa (6 osób). Wnioski z badania ankietowego dotyczącego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 13. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące funkcjonowania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
Najczęstsze problemy rodzin oraz dzieci i młodzieży	- Do najważniejszych problemów rodzin z gminy Granowo pracownicy OPS zaliczyli alkoholizm, problemy związane ze starzeniem się, przemoc w rodzinie oraz rozpad więzi rodzinnych/samotne wychowywanie dzieci. - Wśród problemów dzieci i młodzieży wyróżniono głównie zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców/opiekunów, a także sięganie po substancje uzależniające.

	■ Najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży zdaniem badanych jest brak miejsc spotkań oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców. ■ Do najczęstszych potrzeb zgłaszanych przez rodziny pracownicy zaliczają pomoc w rozwiązywaniu konfliktów i potrzeby finansowe.
Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo	■ Z przeprowadzonych badań wynika, że sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo poprawiłaby przede wszystkim pomoc asystenta rodziny oraz praca socjalna. ■ Odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie jest zdaniem większości badanych zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (np. psychologa, pedagoga). ■ Co trzeci badany wskazał na organizowanie miejsc spotkań dla młodzieży, budowę placów zabaw i obiektów sportowo-rekreacyjnych, wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej, w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych, zintensyfikowanie działalności profilaktycznej dotyczącej zagrożeń psychospołecznych i pedagogizacja rodziców.
Poszerzenie oferty instytucji	■ Z zebranego materiału badawczego wynika, że zdaniem znacznej części pracowników OPS ofertę instytucjonalną na terenie gminy Granowo należy poszerzyć o publiczny żłobek/klub dziecięcy. ■ Według respondentów działania w zakresie przeciwdziałania bezradności opiekuńczo-wychowawczej powinny być następujące: zwiększony dostęp do psychologów i psychoterapeutów, lepszy kontakt z asystentem rodziny, ścisła współpraca jednostek takich jak szkoła, Ośrodek Pomocy Społecznej, przychodnia zdrowia i poradnia psychologiczna.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,

- problem alkoholizmu i związane z tym zjawisko przemocy występujące wśród rodzin,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo).

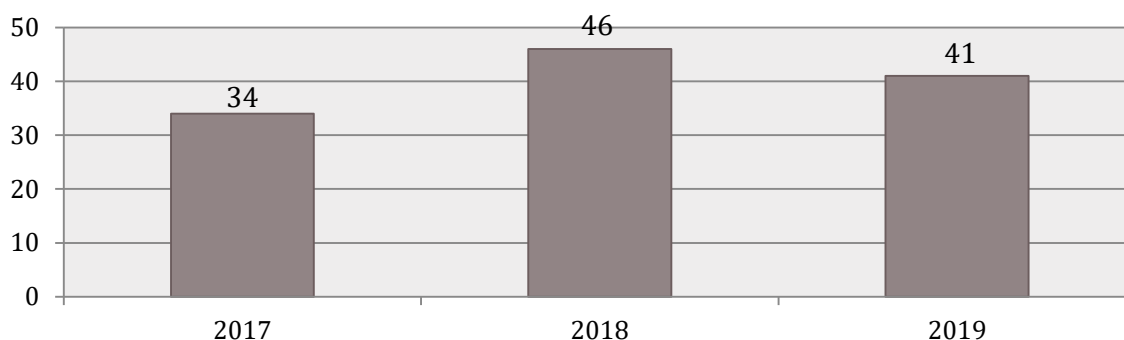
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 41. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2017-2018 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa wzrostowi (o 35%), a następnie w 2019 roku spadła w stosunku do roku ubiegłego o 21%.

Wykres 21. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 502 świadczenia na łączną kwotę 76 806,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 472 na kwotę 74 667,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 560 świadczeń na kwotę 105 977,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom, jednakże w 2019 roku przyjęła najwyższą wartość w stosunku do poprzednich dwóch lat.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	502	472	560
kwota świadczeń (zł)	76 806,00	74 667,00	105 977,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2017 roku ulega wzrostowi. W 2017 roku przyznano 598 świadczeń, w 2018 roku – 623, natomiast w 2019 roku – 652.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	598	623	652
kwota świadczeń (zł)	91 494,00	98 555,00	127 611,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 632 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 674, natomiast w 2019 roku – 693. W ostatnich latach obserwowalny jest stały wzrost liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie. Systematycznie wzrasta również przeznaczana na ten cel kwota pieniężna.

Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	632	674	693
kwota świadczeń (zł)	96 696,00	106 641,00	131 322,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 100 świadczeń, a więc o 4 więcej niż w roku ubiegłym oraz o 22 więcej niż w roku 2017. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się także kwota przyznanych świadczeń.

Tabela 17. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	78	96	100
kwota świadczeń (zł)	39 436,00	51 087,00	62 000,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej uzyskał środki finansowe w ramach Programu pn. „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”. Program finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Były to świadczenia przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym. Do programu zakwalifikowano dwie osoby, a na jego realizację pozyskano środki w kwocie 15 429,47 zł.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych z terenu gminy Granowo, przedstawione zostały w tabeli poniżej. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przedstawiają opinię pracowników OPS na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 18. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	- Zdaniem większości ankietowanych, oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest w Gminie wystarczająca. - Znaczna część badanych ma natomiast zastrzeżenia do stopnia dostosowania infrastruktury technicznej.
Problemy osób niepełnosprawnych	- Do problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne w Gminie należą według większości: bariery architektoniczne, brak odpowiednich ofert pracy oraz długi okres oczekiwania na rehabilitację. - W obszarze działania na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych zaproponowany został łatwiejszy dostęp do fizjoterapeutów.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne,
- utrudniony dostęp do rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

3. Zdrowie psychiczne

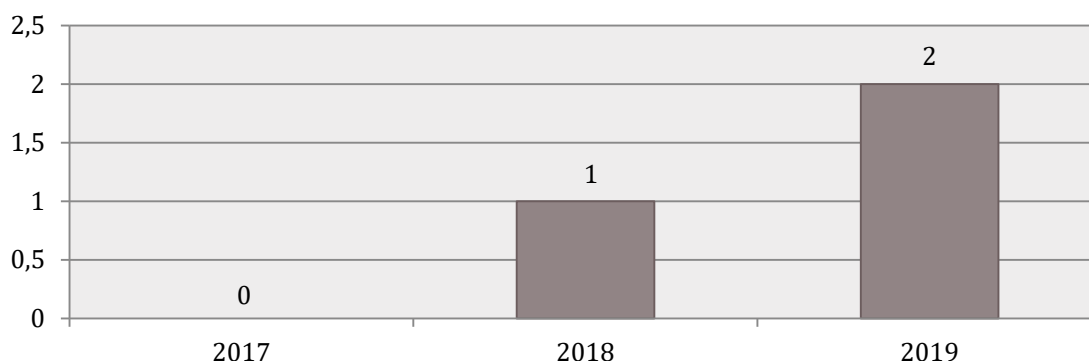
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁴.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W 2019 roku ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystała dwójka dzieci niepełnosprawnych. W stosunku do lat ubiegłych liczba osób, którym udzielono tego typu pomoc nieznacznie wzrosła.

¹⁴ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 22. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁵. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie

i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą nr XIX/143/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021*.

Do głównych kierunków działań mających zostać realizowane w 2021 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

¹⁵ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- zapewnianie pomocy osobom i rodzinom osób uzależnionych od alkoholu;
- prowadzenie działań w zakresie wsparcia dla rodzin osób uzależnionych;
- upowszechnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, a w szczególności kultury fizycznej jako formy rozwijającej pożądane cechy i zachowania;
- wspomaganie działań placówek i instytucji realizujących zajęcia profilaktyczno-terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza z rodzin niewydolnych wychowawczo;
- prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu¹⁶.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Granowo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

W latach 2017-2019 żadna rodzina z gminy Granowo nie korzystała z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii.

¹⁶ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (Nr XIX/143/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku).

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Granowie działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 6 członków. W 2019 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 9 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 12 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 6 osób uzależnionych od alkoholu, a wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 4 osób. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy oraz liczby osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. Dane dotyczące działań GKRPA w Granowie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Granowie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

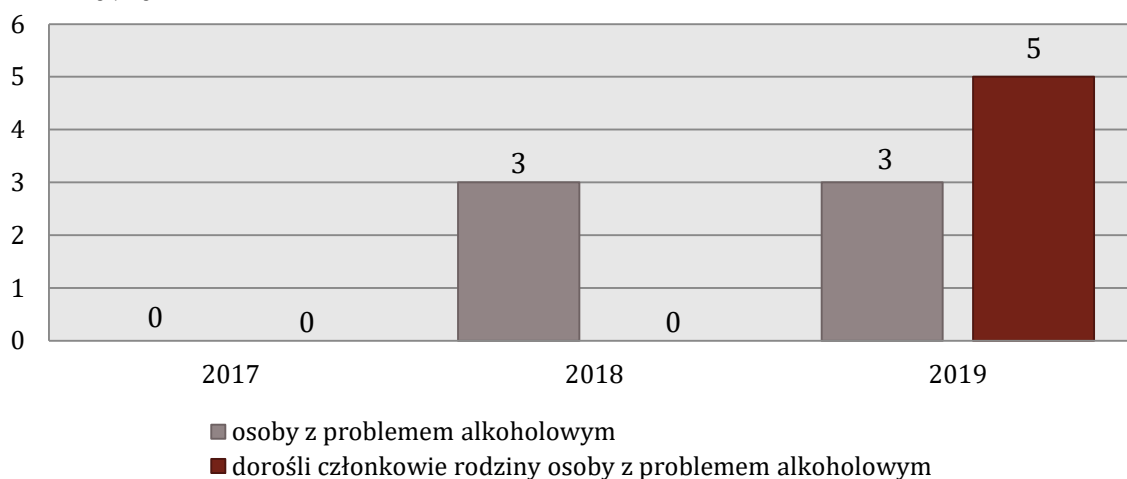
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	23	7	9
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	11	12
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	2	3	6
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	7	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W przypadku doświadczania problemu uzależnień, mieszkańcy Gminy mogą uzyskać pomoc w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Dyżury pełni tam specjalista psychoterapii uzależnień. W Punkcie pomoc i wsparcie uzyskają osoby uzależnione oraz współuzależnione

W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 3 osobom z problemem alkoholowym oraz 5 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zgłaszających się po poradę do Punktu, uległa zwiększeniu. W 2017 nie udzielono porady żadnej osobie, natomiast w 2018 roku 3 osobom z problemem alkoholowym.

Wykres 23. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Granowo nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), nie ma również samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

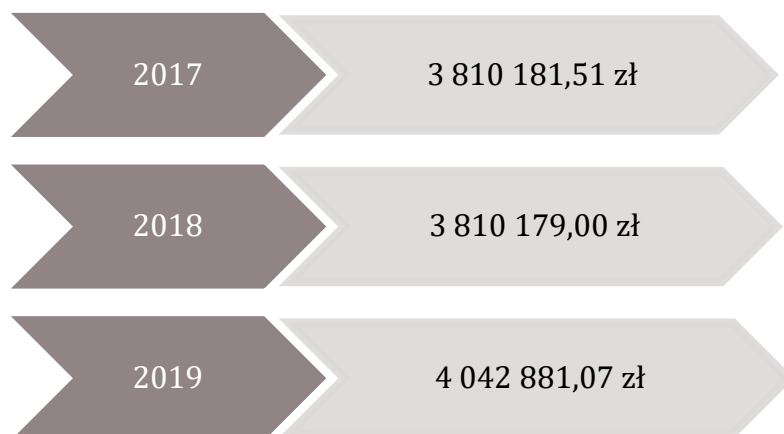
GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W poprzednich latach wśród uczniów nie prowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Organizowane były natomiast inne, nierekomendowane programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej. W 2019 roku wzięło w nich udział 100 uczniów oraz 5 nauczycieli. Ponadto, w przedmiotowym roku w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe. Łączna liczba ich uczestników to 50 osób.

W ramach gminnego programu sfinansowano również szkolenia dla szerokiej kadry pracujących z rodzinami i dziećmi osób uzależnionych (nauczycieli, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, asystenta rodziny i członków komisji).

W ramach alternatywnych form spędzania wolnego czasu i profilaktyki antyuzależnieniowej, były organizowane imprezy sportowe, przedstawienia teatralne, oraz różnego typu akcje promujące zdrowy styl życia. Zorganizowane zostało także spotkanie wigilijne dla rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Granowo. W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Granowo wyniosła łącznie 4 042 881,07 zł, w tym 1 960 330,37 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 215 623,36 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 866 927,34 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu.

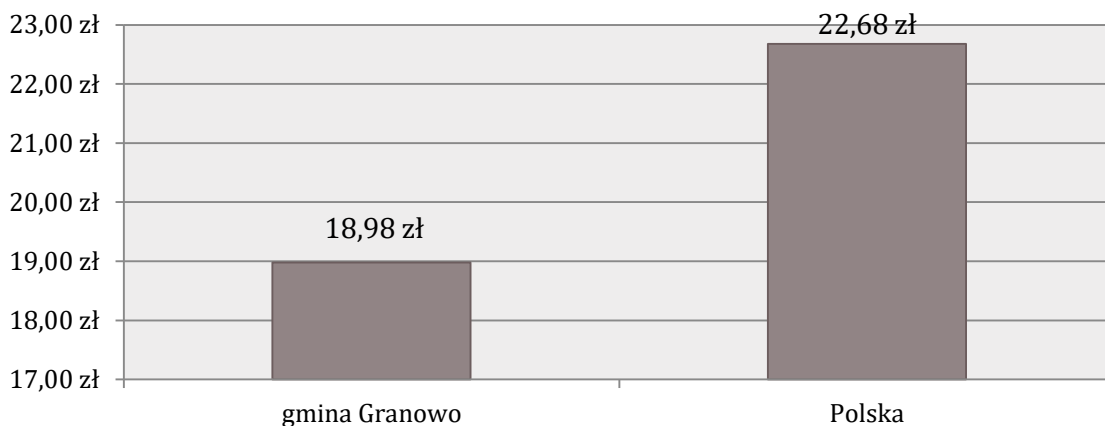
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Granowo alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Granowo kształtuje się na niższym poziomie niż w całej Polsce. Różnica wynosi 3,70 zł.

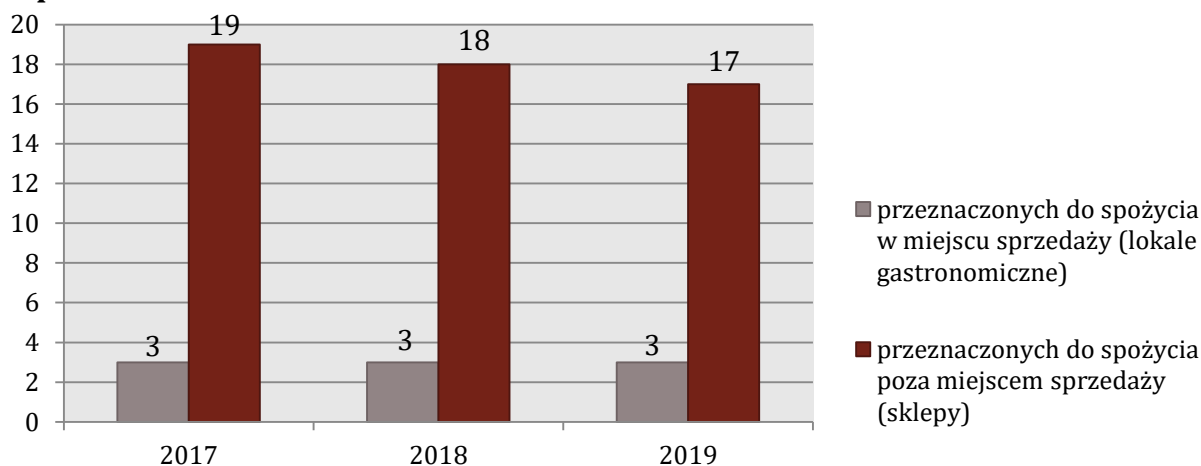
Wykres 24. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Granowo i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

W 2019 roku na terenie gminy Granowo znajdowało się łącznie 30 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 17 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 3 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu ulegała systematycznemu zmniejszeniu, natomiast liczba lokali gastronomicznych pozostawała bez zmian.

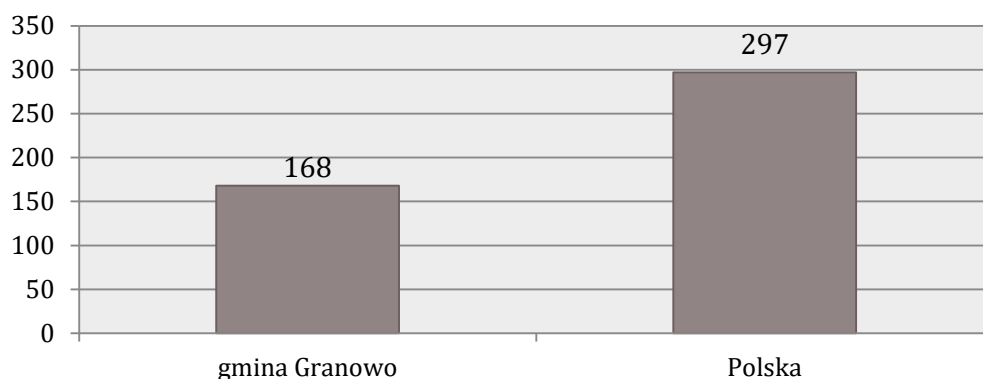
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Granowo, w porównaniu do całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Granowo i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów i e-papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy oraz uzależnienie od korzystania z urządzeń elektronicznych/Internetu.

Tabela 20. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	■ Z częstotliwością wskazującą na picie ryzykowne, czy też szkodliwe (kilka razy w tygodniu lub codziennie) po alkohol sięga 5% mieszkańców Gminy, w tym 1% stanowią osoby pijące go codziennie, a 4% kilka razy w tygodniu. ■ Znaczna część badanych zadeklarowała abstynencję (27%) lub picie okazjonalnie (38%). ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że część mieszkańców Gminy wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu, nie jest to jednak znaczna część respondentów. Do takiego zachowania przyznało się 3% respondentów (spośród całej próby badawczej, tj. 92 osób). ■ Niepokojące jest to, że niemal połowa badanych była świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, co może wskazywać na występowanie na terenie Gminy problemów w tym zakresie (48%). ■ Badania wykazały, że 7% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka, natomiast 2% sądzi, że nie ma to żadnego wpływu. ■ Świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości w ciągu ostatnich 12 miesięcy był niemal co piąty respondent, tj. 18%.
Papierosy i e-papierosy	■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali średnio co dziesiąty dorosły mieszkaniec gminy Granowo (12%). ■ Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej części społeczności Gminy znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie trzykrotnie mniej ankietowanych, tj. 4%.
Narkotyki i dopalacze	■ Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznało się 3% respondentów. ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, iż problem nadmiernego zażywania substancji psychoaktywnych może dotyczyć 1% dorosłych mieszkańców - zadeklarowali oni sięganie po narkotyki kilka razy w tygodniu. ■ Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców zdaje sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy (99%).

Korzystanie z urzędów elektronicznych (z wyłączeniem pracy)	■ Z urzędów elektronicznych korzystają wszyscy mieszkańcy Gminy i większość z nich robi to codziennie (95%). ■ Badania wykazały, że stosunkowo niski odsetek badanych poświęca na korzystanie z urzędów elektronicznych znaczne ilości czasu dziennie, tj. powyżej 6 godzin (3% spośród całej próby badawczej).
---	--

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z gminy Granowo. Dotyczyły one spożywania alkoholu, palenia papierosów/e-papierosów, sięgania po narkotyki i dopalacze oraz korzystania z urzędów elektronicznych. Najważniejsze wnioski z badania przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 21. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z gminy Granowo dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	■ Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnął stosunkowo niski odsetek badanych uczniów, tj. 8%. ■ Spośród uczniów, którzy pili alkohol, większość sięgnęła po niego jednokrotnie (5%). ■ Większość badanych piła alkohol po raz pierwszy w wieku 11-13 lat (50% spośród tych, którzy sięgnęli po alkohol). ■ Większość młodych mieszkańców Gminy miało kontakt z alkoholem, ponieważ dostało go do spróbowania od rodziców (38% spośród tych, którzy spożywali alkohol), albo zostało poczęstowanych przez inne osoby (50%). ■ Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że alkohol nie jest łatwo dostępny dla większości respondentów – tylko 15% badanych przyznało, że nie miałoby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości. ■ Na podstawie deklaracji badanych uczniów możemy stwierdzić, że co szósty respondent nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 16% ankietowanych uznaje go za mało szkodliwy, nieszkodliwy lub przyznaje, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy.
Papierosy i e-papierosy	■ Kontakt z papierosami miała nieznaczna część uczniów z gminy Granowo (5%). ■ Jednocześnie zauważalne jest to, że spośród uczniów mających z nimi kontakt, nieco ponad połowa sięgnęła po nie

	więcej niż jednokrotnie (3%). ■ Elektroniczne papierosy są wśród uczniów z gminy Granowo rozpowszechnione w podobnym stopniu, jak te tradycyjne. Po e-papierosy sięgnęło 4% uczniów, w tym więcej niż jednokrotnie – 3%. ■ Z deklaracji badanych wynika, że tradycyjne papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości e-papierosów dla zdrowia 17% ankietowanych, a na temat tradycyjnych papierosów – 2%.
Narkotyki i dopalacze	■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami i dopalaczami miał tylko 1% respondentów, który sięgnął po nie kilka razy. ■ W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na zadowalającym poziomie – tylko 1% uznaje narkotyki, za łatwo dostępne w swojej miejscowości. Żaden z uczniów nie wskazał na łatwą dostępność dopalaczy. ■ Zdecydowana większość respondentów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. W przypadku narkotyków - 98%, a jeśli chodzi o dopalacze - 97%.
Korzystanie z urządzeń elektronicznych (z wyłączeniem nauki zdalnej)	■ Z urządzeń elektronicznych korzystają wszyscy młodzi mieszkańcy Gminy, w tym zdecydowana większość z nich robi to codziennie (81%). ■ Bardzo duże ilości czasu, tj. powyżej 6 godzin dziennie, poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych aż 34% uczniów. ■ Warto mieć na uwadze odpowiedzi respondentów na temat ich doświadczeń związanych z korzystaniem z urządzeń elektronicznych – wyniki są dosyć niepokojące: próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 5% badanych, a czasami aż 40%, najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 14% badanych, a czasami 34%, z kolei późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 5% uczniów, a czasami 21%.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Pytania skierowane do pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie także dotyczyły problemów uzależnień wśród mieszkańców Gminy. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej z Granowa dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Uzależnienia	■ Większość ankietowanych oceniło skalę problemu uzależnień wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży za średnią. ■ Alkoholizm jako największy problem społeczny występujący wśród rodzin z gminy Granowo uznali wszyscy pracownicy OPS. ■ Z analizy badań wynika, że w zakresie wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin, pracownicy instytucji opowiedzieli się w większości za podejmowaniem na szerszą skalę pomocy psychologiczno-terapeutycznej, profilaktyki dzieci i młodzieży szkolnej oraz profilaktyki dla osób dorosłych. ■ Do działań, które należy podjąć na rzecz osób uzależnionych wymieniono szerszą edukację społeczności lokalnej na temat tego problemu. ■ Pracownicy OPS widzą potrzebę poszerzenia oferty pomocowej na terenie Gminy o Klub Abstynencki – stwierdziło tak aż 67% badanych,

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe,
- brak świadomości części mieszkańców odnośnie wpływu picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka,
- korzystanie z urządzeń elektronicznych duże ilości czasu przez znaczną część nastolatków w Gminie,

- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

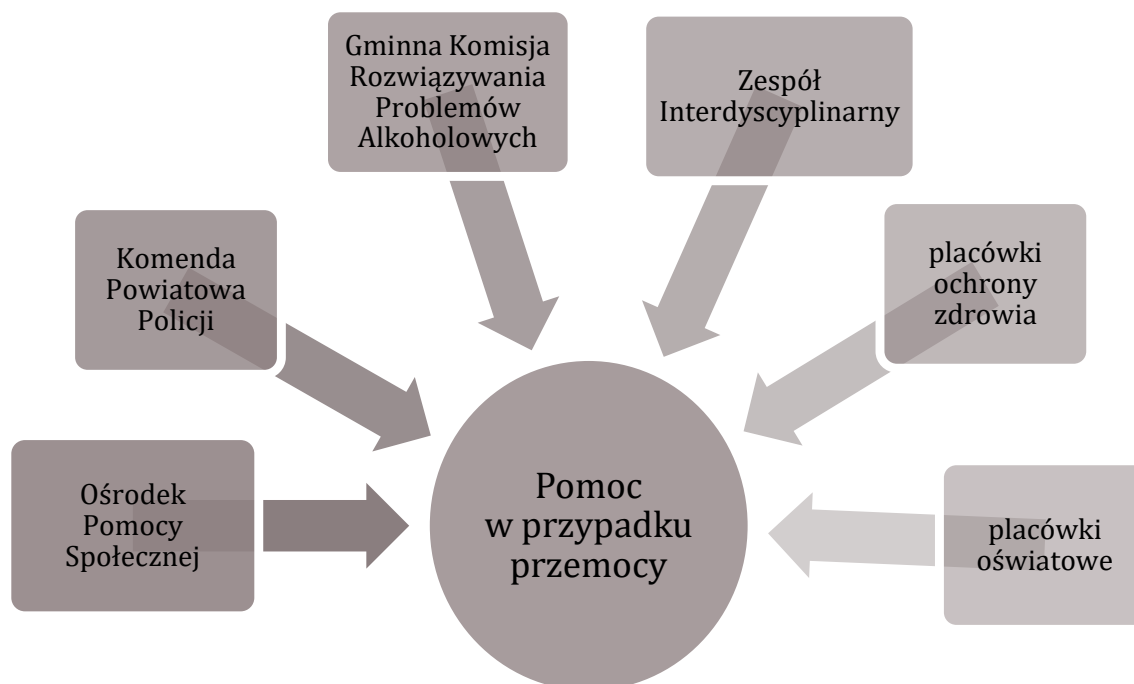
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Granowo zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Granowo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

W 2018 i 2019 roku żadna rodzina z gminy Granowo nie korzystała z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie. W 2017 roku była to jedna rodzina.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017-2019. W 2019 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 15, czyli więcej niż w roku 2017 i 2018. Liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 31 co oznacza, że w stosunku do lat poprzednich przyjęła najwyższą wartość. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest wzrost liczby posiedzeń grup roboczych – w 2017 roku odbyło się 11 spotkań, w 2018 roku 10, z kolei w 2019 roku 31. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 23. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017-2019

L.P.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	11	10	15
2	liczba utworzonych grup roboczych	1	1	31
3	liczba posiedzeń grup roboczych	11	10	31

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego było 31 rodzin, czyli więcej niż w roku 2018 i 2017. Liczba osób otrzymujących wsparcie ZI kształtowała się na poziomie 64 osób, w tym 26 kobiet, 31 mężczyzn i 7 dzieci. Liczba osób, którym Zespół udzielił pomocy w porównaniu do 2017 roku uległa niewielkiemu zmniejszeniu – w 2017 roku pomoc otrzymało 66 osób. Zauważalny jest znaczny spadek dzieci objętych pomocą ZI.

Tabela 24. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017-2019

L.P.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba rodzin	25	21	31
2	liczba osób, w tym:	66	60	64
3	liczba kobiet	23	21	26
4	liczba mężczyzn	23	22	31
5	liczba dzieci	20	17	7
6	liczba osób starszych	1	0	0

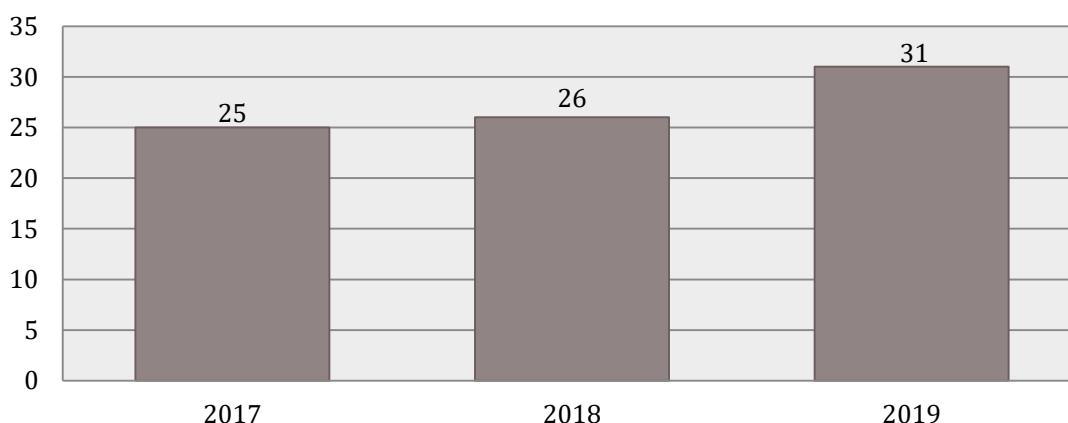
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich trzech lat nie doszło do sytuacji odebrania dziecka na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę

„Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” ulegała wzrostowi – w 2017 roku było to 25 rodzin, w 2018 roku 26, natomiast w 2019 roku 31. Oznacza to wzrost w stosunku do 2017 rok o 24%. Dane te obrazuje wykres nr 27.

Wykres 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 15 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 24 formularze „Niebieska Karta – C” oraz 12 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 13 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- w stosunku do 2017 roku wzrosła zarówno liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę, liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C, D”, jak i liczba zakończonych procedur (nieznaczny spadek),
- w odniesieniu do roku ubiegłego widoczny jest wzrost liczby rodzin, wobec których wszczęto procedurę oraz liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”.

Tabela 25. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

L.P.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	13	13	15
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	7	13	24
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	4	16	12
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	12	15	13

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo dotyczącego przemocy w rodzinie.

Tabela 26. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	- Z przeprowadzonego badania wynika, iż problem przemocy domowej dotyczy bezpośrednio 5% dorosłych mieszkańców gminy Granowo – stwierdzili oni, że w ich domu występuje przemoc. - Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował wysoki odsetek badanych – średnio co piąty respondent, tj. 20%. - Do zastosowania przemocy wobec dziecka/dzieci w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznało się 3% badanych (spośród całej próby badawczej, tj. 92 osób).
Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci	Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że średnio co piąty mieszkaniowiec biorący udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza, czy też nie lub ma do niej pozytywny stosunek (20%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Granowo, a dotyczące przemocy domowej przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 27. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z gminy Granowo dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	■ W kontekście przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że przemocy kiedykolwiek w życiu doznał stosunkowo duży odsetek uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Gminy – zadeklarował to co siódmy respondent (15%). ■ Większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły (70% spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). Znaczna część odpowiedzi padła również na rodzeństwo (30%) i znajomych (30%). ■ Doświadczenie przemocy ze strony kogoś z rodziny zadeklarował tylko 1% badanych (wskazano na mamę). ■ Żaden z uczniów nie stwierdził, że doznaje przemocy bezpośredniej w swoim domu. Jednocześnie możemy zauważyć, że 5% uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc, co może wynikać z braku wiedzy na ten temat lub doznawania pewnego rodzaju problemów.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie również zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące przemocy w rodzinie. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 28. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej z Granowa dotyczące przemocy domowej

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala problemu	■ Z analizy badań wynika, że na terenie gminy Granowo występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Połowa respondentów zna kilka lub wiele rodzin, w których występuje przemoc (50%), natomiast blisko co drugi badany słyszał o takich rodzinach (50%). ■ Przemoc w rodzinie jako największy problem społeczny występujący wśród rodzin z gminy Granowo uznało 50% pracowników OPS.

Pomoc osobom doznającym przemocy

- Wśród najskuteczniejszych działań wobec osób doznających przemocy domowej badani najczęściej wyróżniali: izolowanie ofiar od osób stosujących przemoc oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego.
- W zakresie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie respondenci wskazywali również na skuteczność następujących działań: izolacja sprawców przemocy, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą stałego wsparcia w postaci dostępu do specjalisty uzależnień, psychologa, zwiększenie świadomości społecznej i praca nad podniesieniem kompetencji życiowych, w taki sposób, aby ofiara przemocy dostrzegała możliwość samodzielnego życia bez sprawcy przemocy.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej,
- znaczna część mieszkańców deklarująca znajomość kogoś w swoim otoczeniu dotkniętego problemem przemocy w rodzinie,
- wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

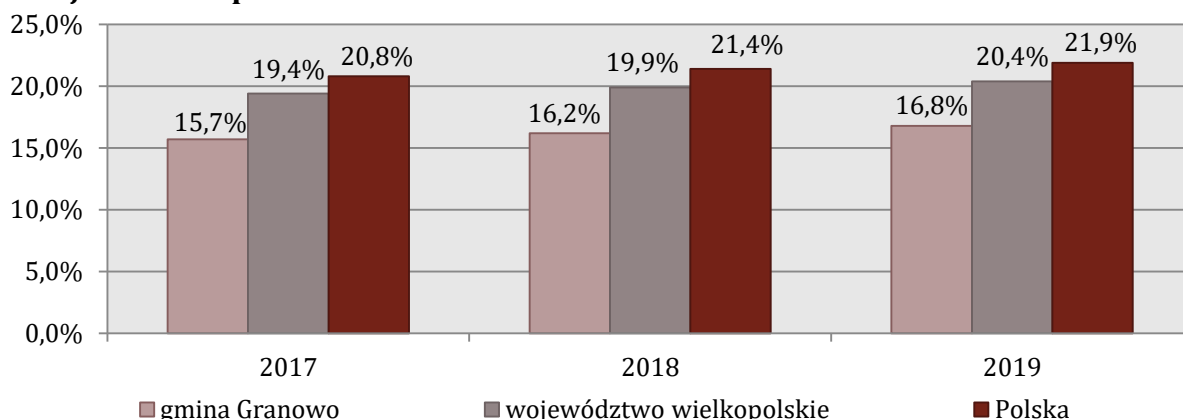
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Granowo jest niższy względem województwa i całej Polski. Na przestrzeni ostatnich trzech lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2017, a 2019 rokiem w gminie Granowo wynosi 1,1 pp., w województwie wielkopolskim – 1 pp., natomiast w Polsce – 1,2 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

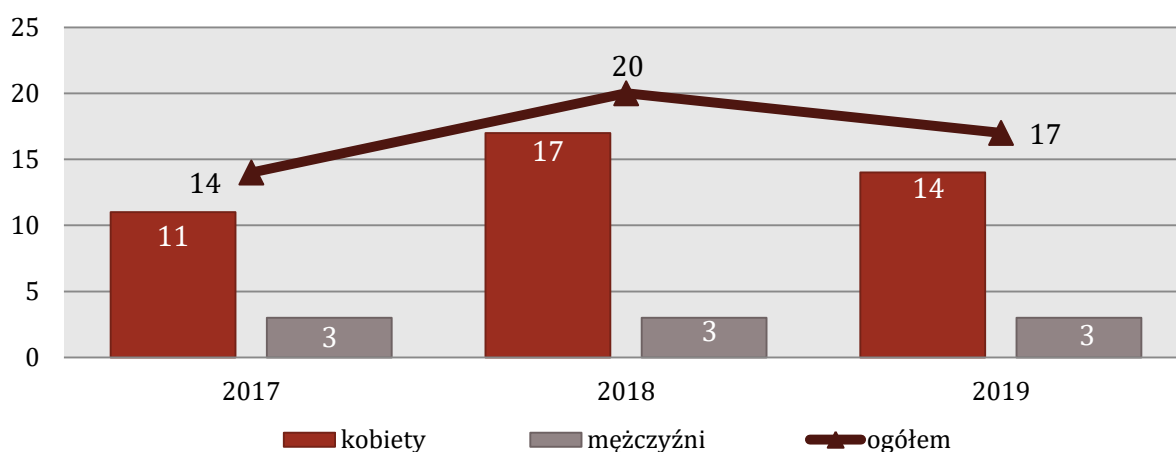
Wykres 28. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Granowo, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 17. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 14, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn - 3. W stosunku do 2017 roku dostrzec można nieznaczny wzrost liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

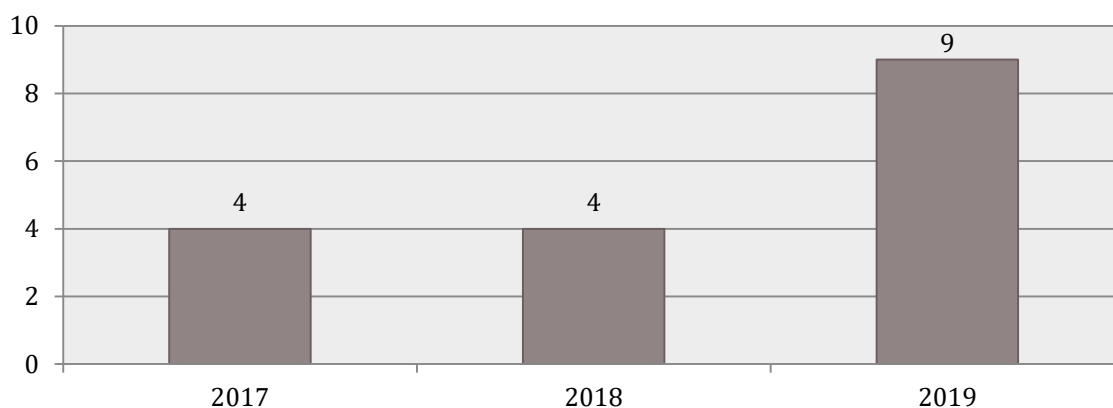

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2019 roku objętych tego typu usługami było 9 osób, w roku ubiegłym 4 i w roku 2017 również 4. Rozpatrując dynamikę zmian w tym zakresie, widoczny jest trend wzrostowy

liczby osób objętych usługami opiekuńczymi. Oznacza to, że w Gminie występuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Gminy, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi ze względu na podejmowanie aktywności zawodowej to uniemożliwiającej.

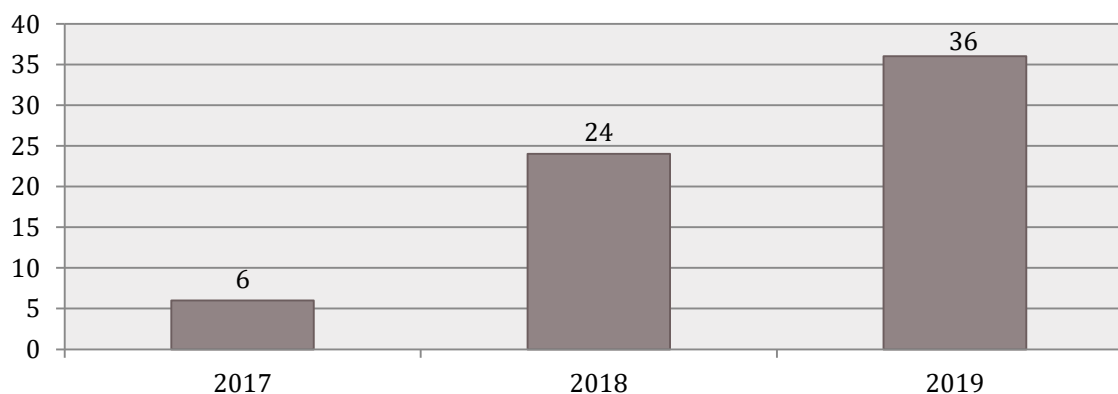
Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoba, która ukończyła 75. rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2019 roku zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 36 mieszkańcom Gminy powyżej 75 roku życia. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest znaczny wzrost przyznanych świadczeń w tym zakresie – w 2017 roku przyznano go 6 osobom, natomiast w 2018 roku 24.

Wykres 31. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W 2019 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na takim samym poziomie. W każdym roku przebywały w nim 3 osoby. Na przestrzeni ostatnich wzrosła znacznie przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Wykres 32. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	3	3	3
kwota świadczeń (zł)	63 356	59 565	98 322

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz integracji społecznej osób starszych odgrywa Klub Seniora „Radość”, który rozpoczął swoją działalność w 1993 roku. Seniorzy w ramach jego działalności mogą skorzystać z różnego rodzaju zajęć sportowych, edukacyjnych, czy też imprez okolicznościowych i warsztatów.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych w Gminie, przedstawione zostały w tabeli poniżej. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię pracowników OPS na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 29. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	■ Połowa badanych stwierdziła, że oferta pomocy osobom starszym w Gminie raczej nie jest wystarczająca. ■ Co trzeci respondent uważa, że jest ona raczej wystarczająca, a 17% wskazało na odpowiedź „nie wiem”.
Problemy osób niepełnosprawnych	■ Osoby starsze w Gminie w opinii większości pracowników OPS najczęściej doznają samotności/izolacji, braku opieki ze strony rodziny, braku wsparcia ze strony rodziny oraz niepełnosprawności i chorób wieku podeszłego. ■ Co trzeci badany wskazał na małą liczbę instytucji lub organizacji wspierających osoby starsze oraz na bariery architektoniczne. ■ Respondenci dostrzegają potrzebę poszerzenia oferty Klubu Seniora.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

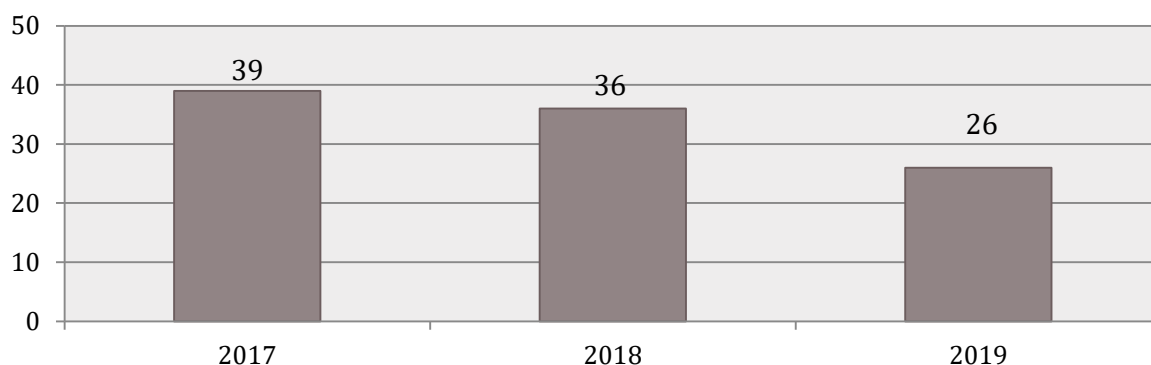
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 26. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin spadła o 33%.

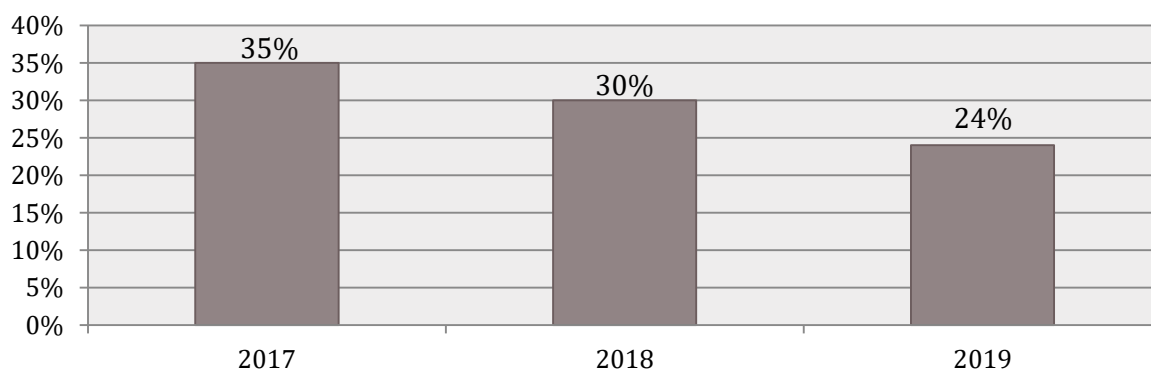
Wykres 33. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego znaczny spadek – z 35% w 2017 roku do 24% w 2019 roku.

Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 2,3% mieszkańców gminy Granowo, przy czym udział kobiet był większy (2,9%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 0,9 pp. W całej Polsce osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,8% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem korzystniejsza.

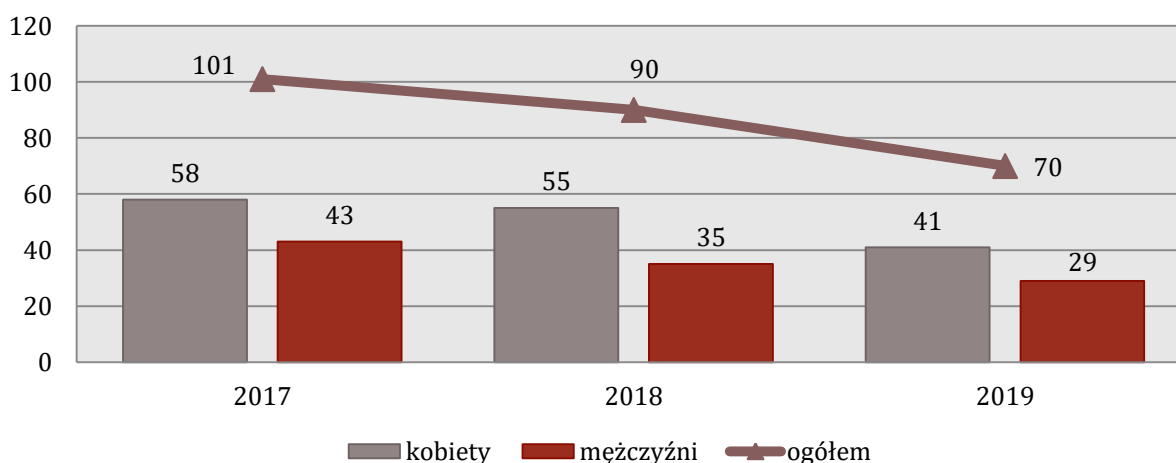
Tabela 30. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	3,2	2,9	2,3
mężczyźni	2,5	2,1	1,7
kobiety	4,0	3,8	2,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 70 mieszkańców gminy Granowo. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 22%, a w porównaniu do roku 2017 o 31%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 41, liczba mężczyzn - 29).

Wykres 35. Mieszkańcy gminy Granowo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost udziału osób mających więcej niż 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Wzrost ten nie jest jednak znaczny – różnica pomiędzy rokiem 2019, a 2017 dla tej grupy osób kształtuje się na poziomie 2 pp. Znaczny spadek dostrzegalny jest natomiast w przypadku osób do 25 roku życia (w porównaniu do 2017 roku na poziomie 10 pp.) oraz osób do 30 roku życia (w stosunku do 2017 roku o 13 pp.). W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia wyniósł w 2019 roku 27%, a więc tak jak w gminie Granowo, natomiast udział osób do 25 roku życia - 11%, co jest wartością nieco większą niż w Gminie (9%).

Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	19	19	9	10	6	9
do 30 roku życia	37	37	28	31	15	24
powyżej 50 roku życia	25	25	22	24	19	27

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił znaczny spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych - z 50% w 2017 roku do 37% w 2019 roku. W całej Polsce udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 52%, a więc sytuacja w gminie Granowo jest pod tym względem korzystniejsza.

Tabela 32. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019
liczba osób	50	37	26
%	50	41	37

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególną uwagę na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie potrzeb osób bezrobotnych w Gminie, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób bezrobotnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Pomoc osobom bezrobotnym	Ponad połowa pracowników OPS odpowiedziała, że w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie najlepszym rozwiązaniem byłoby tworzenie nowych miejsc pracy (67%). W następnej kolejności padły odpowiedzi takie jak: organizacja warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe i korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności (33%). 17% wskazało na wyższe środki finansowe na aktywizację bezrobotnych. Pozostali ankietowani zaznaczyli odpowiedź „nie wiem” (17%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

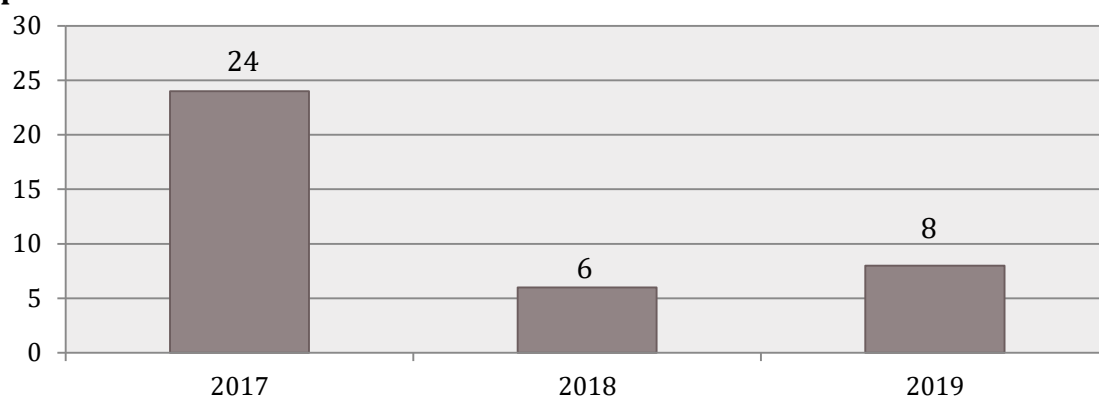
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na szóstym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017-2019 spadkowi. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 24 rodziny, w 2018 roku – 6, natomiast w 2019 roku – 8. W stosunku do 2017 roku oznacza to trzykrotny spadek.

Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 20 osób, tj. o 11% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 5% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 11 – co oznacza spadek o 21% w stosunku do roku 2018 i wzrost o 38% w stosunku do roku 2017. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2019 roku 70 osobom, czyli znacznie mniejszej liczbie osób niż w 2017 roku (o 31%) i 2018 roku (29%).

Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	21	126 773	18	116 226	20	131 876
zasiłek okresowy	8	10 144	14	12 737	11	11 953
zasiłek celowy	102	108 623	98	82 877	70	76 408

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 27 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 62 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne ulegała

wahaniom (wzrost w 2018 roku, a następnie spadek w 2019 roku), natomiast otrzymujących świadczenie niepieniężne – spadła.

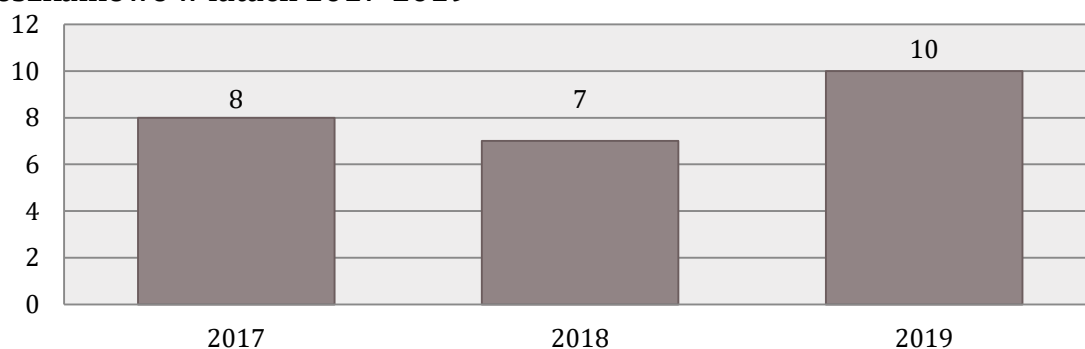
Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	24	35	27
świadczenie niepieniężne	73	72	62

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 10 gospodarstw domowych – najwięcej na przestrzeni ostatnich trzech lat. Od roku 2017 obserwuje się tendencję wzrostową w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

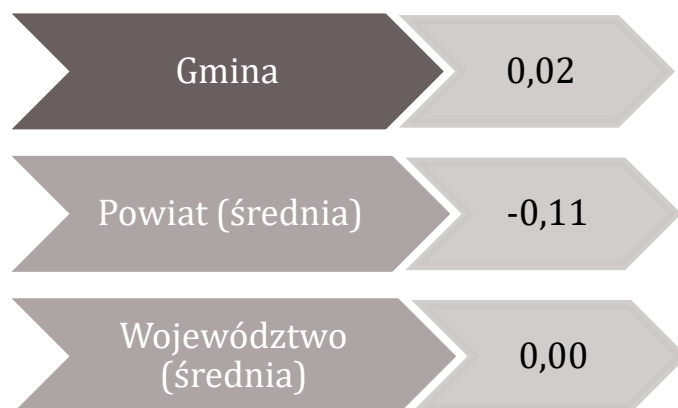
Wykres 37. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Granowo na wyższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu, jak i województwa. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/ niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Granowo jest on dodatni i wynosi on 0,02.

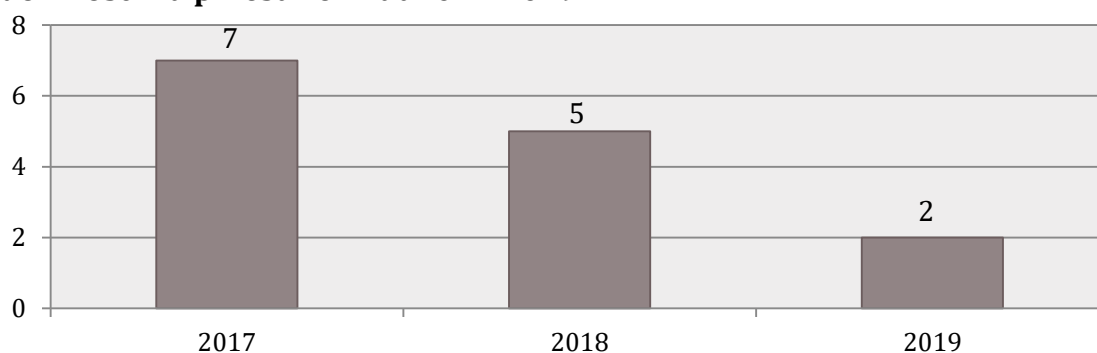
Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Granowo, powiecie grodziskim oraz województwie wielkopolskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 2 rodziny. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z OPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy w stosunku do 2017 roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;

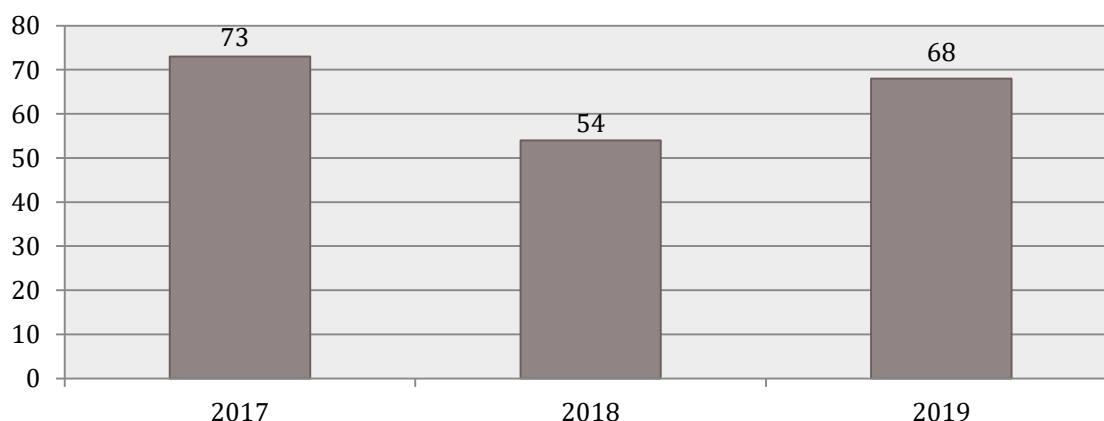
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w gminie Granowo stwierdzono szacunkowo 68 przestępstw, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,41 przestępstw. Wartość ta jest znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego, gdzie wynosi 18,08 oraz całej Polski, gdzie kształtuje się na poziomie 20,75. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba stwierdzonych przestępstw ulegała wahaniom.

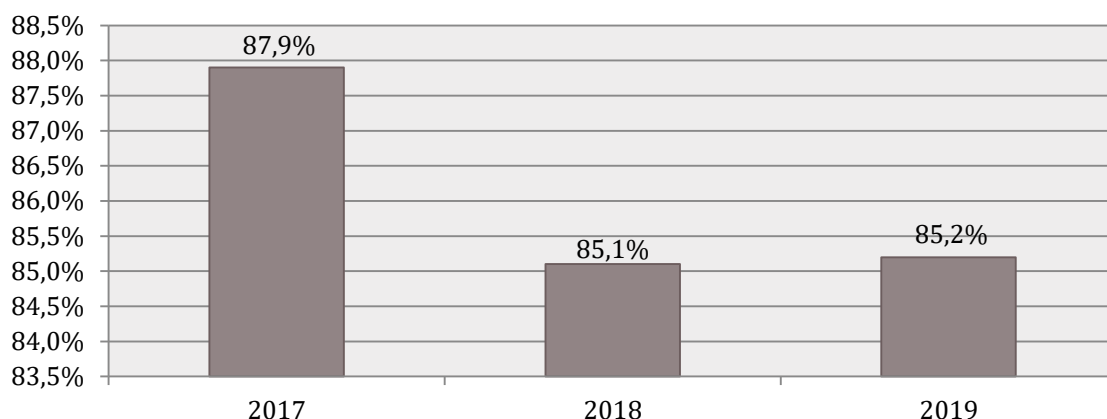
Wykres 39. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie gminy Granowo w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa wielkopolskiego (76%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 85,2%. Dane statystyczne pokazują, że wskaźnik ten w stosunku do 2017 roku uległ zmniejszeniu. W 2017 roku wynosił 87,9%.

Wykres 40. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Granowo w latach 2017-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim w latach 2017-2019 podjęła się przeprowadzenia działań w ramach akcji „Razem Bezpieczniej” oraz „Dzielnicowy bliżej nas”. Do działalności Policji zaliczyć można przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, które polega przede wszystkim na uświadamianiu rodzicom i opiekunom konsekwencji idących za przemocą domową. Odbywa się to najczęściej podczas spotkań z rodzicami w szkołach, a także w trakcie indywidualnych rozmów z nieletnimi.

W latach 2017-2019 koordynator ds. przemocy w rodzinie jak i dzielnicowi rejonu brali udział w posiedzeniach w związku z procedurą „Niebieskie Karty” oraz grup roboczych. Ponadto prowadzono spotkania, prelekcje, pikniki oraz inne działania o podobnym charakterze, na których poruszano problematykę przemocy.

Obszary problemowe

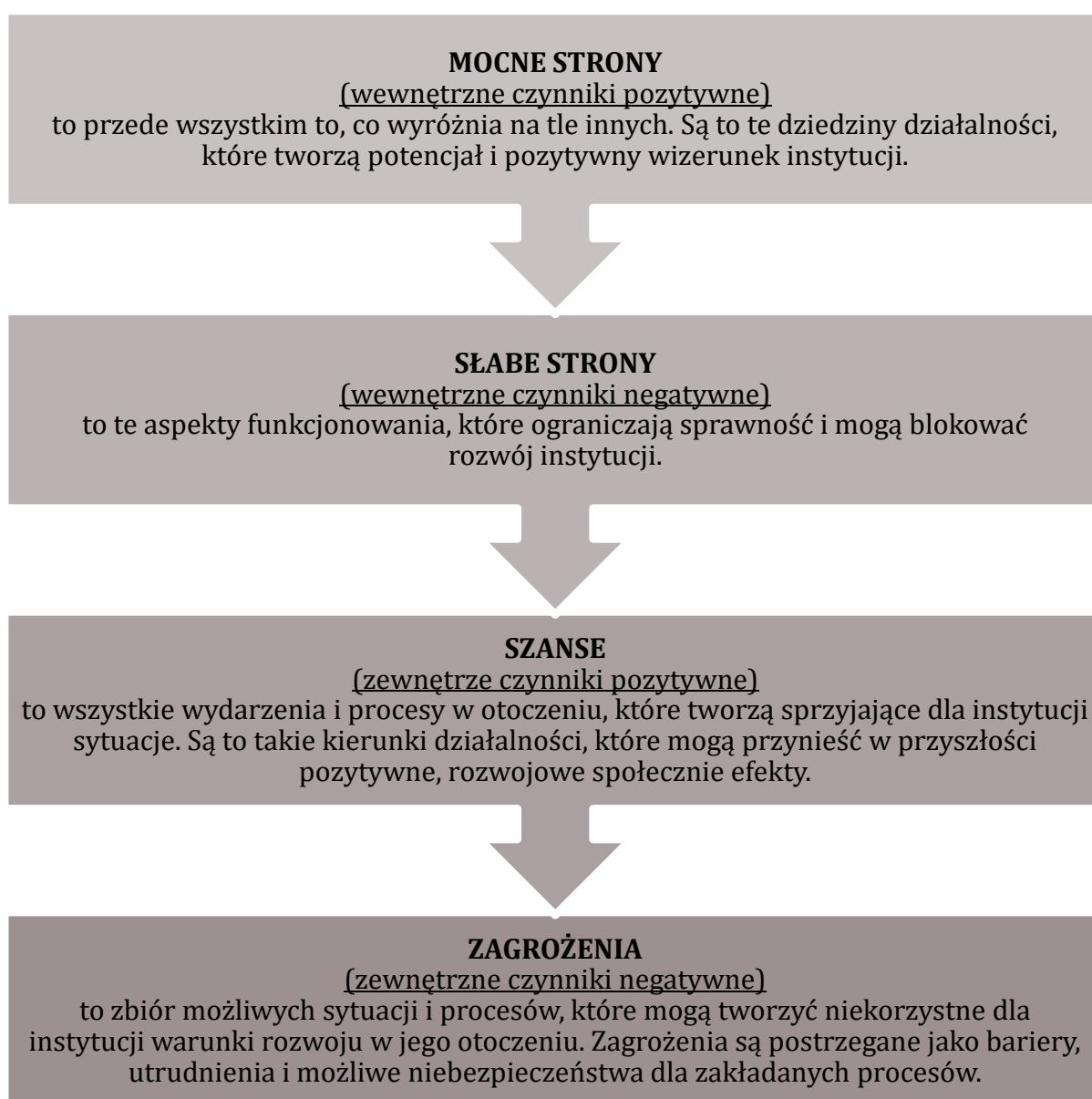
W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw w Gminie.

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Dodatni przyrost naturalny na przestrzeni ostatnich lat.
2. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.
3. Spadek udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.
4. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
5. Szkoły podstawowe – prowadzone zajęcia dodatkowe, programy profilaktyczne i wychowawcze oraz działalność specjalistów (pedagog, psycholog, logopeda).
6. Wysoki poziom średniej wyników egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu Gminy.
7. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: OPS, GKRPA, GOK, BP.
8. Funkcjonowanie świetlic wiejskich.
9. Spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
10. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.
11. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
12. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
13. Stosunkowo niski odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących doświadczenie oraz stosowanie przemocy.
14. Niewielki odsetek uczniów mających kontakt z papierosami, alkoholem, narkotykami i dopalaczami.

SŁABE STRONY

1. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
2. Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
3. Brak publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.
4. Wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.
5. Brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz bezrobocia.
7. Niewystarczająco rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna dla mieszkańców oraz niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne i opiekuńcze.
9. Samotność i izolacja osób starszych.
10. Występowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.
11. Brak realizacji programów rekomendowanych wśród dzieci i młodzieży.
12. Problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród dzieci i młodzieży.
13. Brak mieszkań chronionych w Gminie.
14. Występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe.
15. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych oraz zjawiskiem przemocy.
16. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA oraz osób doświadczających przemocy.
17. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.
18. Problem alkoholizmu występujący wśród rodzin.

19. Wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
20. Rosnące bezrobocie wśród osób powyżej 50 roku życia.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Promocja Gminy w całej Polsce.
4. Utworzenie nowych miejsc pracy.
5. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
6. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
7. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
8. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
9. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.
10. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
11. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
12. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
13. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
14. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

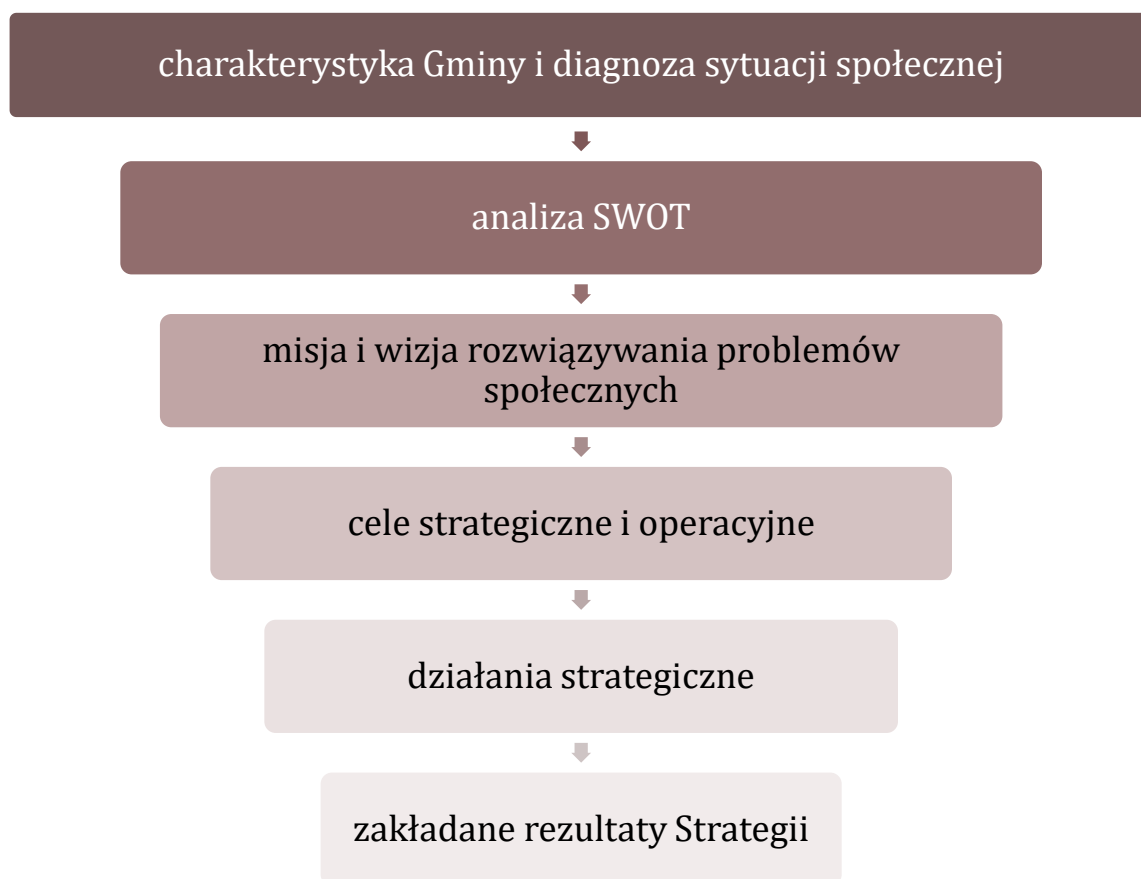
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
4. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
5. Odływ ludzi młodych z terenu Gminy.
6. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
7. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
9. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
10. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
11. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
12. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
13. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
14. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
15. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
16. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Granowo została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Granowo będąca miejscem przyjaznym dla jej mieszkańców, zaspokajającym potrzeby rodzin, zapewniającą im zintegrowany system wsparcia, stwarzającą warunki do rozwoju oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego i kompleksowego wsparcia, a także wzmacnianie rodzin i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.

2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1	• Sprawny i efektywny system wspierania rodziny.
Cel strategiczny nr 2	• Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
Cel strategiczny nr 3	• Aktywna profilaktyka zdrowotna oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Cel strategiczny nr 4	• Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny nr 5	• Aktywizacja osób pozostających bez pracy.
Cel strategiczny nr 6	• Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.
Cel strategiczny nr 7	• Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Sprawny i efektywny system wspierania rodziny.

Cel operacyjny nr 1 Podniesienie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2027	OPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027	OPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2027	OPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy

Utworzenie publicznego żłobka/klubu dziecięcego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.	2024	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Cel operacyjny nr 2					
Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży zgodnie z ich potrzebami oraz integracja rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi oraz świetlicami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych oraz świetlic.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2027	OPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	2023	OPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek z którymi podjęto współpracę.	2021-2027	OPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2021-2027	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

Rozwój świetlic wiejskich i wspieranie ich działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Liczba działań podjętych w celu wspierania działalności świetlic.	2021-2027	UG, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2021-2027	UG, OPS, placówki oświatowe, GOK, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021-2027	UG, OPS, placówki oświatowe, GOK, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027	UG, OPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021-2027	OPS, NGO	Budżet Gminy

Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej i/lub środowiskowego domu samopomocy.	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy.	2021-2027	OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych o 20%.	Liczba zrealizowanych projektów/programów. Liczba uczestników.	2021-2027	OPS, UG, NGO, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2027	OPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021-2027	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleanioł itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021-2027	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2 Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec osób starszych i niepełnosprawnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.	2021-2027	OPS, UG, BP, GOK, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań promujących.	2021-2027	OPS, UG, BP, GOK, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2025, 2027	OPS, UG, BP, GOK, NGO, KPP	Budżet Gminy
Wspieranie działania Klubu Seniora.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników Klubu Seniora. Liczba dostępnych zajęć.	2021-2027	OPS, UG, Klub Seniora, GOK.	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Aktywna profilaktyka zdrowotna oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie skuteczności systemu pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2027	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2027	OPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2027	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Gminy w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	Liczba środków finansowych przekazanych placówkom leczenia uzależnień.	2022-2027	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2027	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2021-2027	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 2					
Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2027	GKRPA, OPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach oraz świetlicach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2027	GKRPA, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2021-2027	OPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2027	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2027	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 3					
Promowanie właściwych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania substancji psychoaktywnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2027	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2027	GKRPA, OPS, KPP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2027	GKRPA, OPS, UG, KPP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2021-2027	GKRPA, OPS, UG, KPP, NGO, BP, GOK	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 1					
Podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój istniejącego systemu wsparcia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2027	OPS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2027	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2027	OPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Rozszerzenie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego o wsparcie dla osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie.	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doznających i stosujących przemoc.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2027	OPS, GKRPA, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2027	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 2					
Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024, 2026	OPS, UG, KPP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2027	OPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2027	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**Aktywizacja osób pozostających bez pracy.**

Cel operacyjny nr 1 Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2027	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2027	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2027	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2027	OPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6**Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.**

Cel operacyjny nr 1 Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2027	OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2027	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2027	OPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych.	2021-2027	UG, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 7**Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.**

Cel operacyjny nr 1					
Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba przeprowadzonych działań.	2021-2027	OPS, UG	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii/wykładów/spotkań.	Rok: 2021 2023 2025 2027	OPS, UG	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	2021-2027	OPS, UG, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2021-2027	OPS, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba uczestników warsztatów.	Rok: 2022 2024 2026	OPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowanie osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.	2021-2027	OPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
---	--	---	-----------	----------------	--------------------------------

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Granowo. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Granowo. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2027 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie.

Tabela 36. Ramy finansowe Strategii

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	933 741
2	2019	1 087 707
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	1 114 899
2	2022	1 142 771
3	2023	1 171 340
4	2024	1 200 623
5	2025	1 230 638
6	2026	1 261 403
7	2027	1 292 938
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	141 492
2	2019	82 403
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2021	84 463
2	2022	86 574
3	2023	88 738
4	2024	90 956

5	2025	93 229
6	2026	95 559
7	2027	97 947
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	6 807 437
2	2019	8 221 599
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2021	8 427 138
2	2022	8 637 816
3	2023	8 853 761
4	2024	9 075 105
5	2025	9 301 982
6	2026	9 534 531
7	2027	9 534 533

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych

w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 37. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Granowie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo na lata 2021-2027”.	I kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2027 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2027 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od I kwartału 2021 r. do IV kwartału 2027 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2027 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania

społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Granowo w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działania. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Granowo jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy

w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Granowo i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Granowo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. Bibliografia

1. Diagnoza problemów społecznych gminy Granowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (Nr XIX/143/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku).
3. <https://bdl.stat.gov.pl/>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.oke.poznan.pl/>
6. <https://www.polskawliczbach.pl/>
7. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
8. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
9. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
10. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
11. Program współpracy Gminy Granowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 (uchwała Nr XIX/142/2020 Rady Gminy Granowo z dnia 26 października 2020 roku).
12. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
13. Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Granowie (uchwała Nr XXXVI/237/2014 Rady Gminy Granowo z dnia 09.06.2014 roku)
14. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).
15. www.psychiatriapolska.pl

VI. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej	10
Rysunek 2. Położenie gminy Granowo na mapie województwa wielkopolskiego i powiatu grodziskiego	19
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Granowo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	26
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Granowo alkoholu w latach 2017-2019	61
Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Granowo, powiecie grodziskim oraz województwie wielkopolskim w 2019 roku	88
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	94

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019	21
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)	22
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Granowo w latach 2017-2019	22
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Granowo (stan na koniec 2019 roku)	25
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Granowo w porównaniu do powiatu grodziskiego w 2019 roku	32
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019	39
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019	39

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	40
Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku	44
Tabela 11. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)	45
Tabela 12. Liczba rodzin i dzieci korzystających ze świadczenia „Dobry start” oraz środki przeznaczone jego realizację w latach 2018 i 2019.....	46
Tabela 13. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące funkcjonowania rodzin	49
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	52
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019	52
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	53
Tabela 17. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019	53
Tabela 18. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych.....	54
Tabela 19. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Granowie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	59
Tabela 20. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo dotyczące uzależnień.....	64
Tabela 21. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z gminy Granowo dotyczące uzależnień.....	65
Tabela 22. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej z Granowa dotyczące uzależnień	67

Tabela 23. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017-2019	70
Tabela 24. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017-2019.....	70
Tabela 25. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019	72
Tabela 26. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Granowo dotyczące przemocy	72
Tabela 27. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród uczniów z gminy Granowo dotyczące przemocy	73
Tabela 28. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2020 roku wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej z Granowa dotyczące przemocy domowej .	73
Tabela 29. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych.....	79
Tabela 30. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach).....	82
Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019.....	83
Tabela 32. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Granowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019	84
Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie w 2020 roku dotyczące osób niepełnosprawnych.....	84
Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019	86
Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019	87

Tabela 36. Ramy finansowe Strategii.....	112
Tabela 37. Harmonogram wdrażania Strategii	114

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Granowo w latach 2017-2019	20
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Granowo na przestrzeni lat 2017-2019.....	21
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie grodziskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	23
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019	24
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019.....	24
Wykres 6. Ludność gminy Granowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	27
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Granowo (w procentach).....	28
Wykres 8. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Granowo w latach 2017 i 2018 (w procentach).....	28
Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu gminy Granowo, powiatu grodziskiego i województwa wielkopolskiego	29
Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Granowo oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019	31
Wykres 11. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie na przestrzeni lat 2017-2019.....	37
Wykres 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Granowo w latach 2017-2019	38
Wykres 13. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	38
Wykres 14. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	40

Wykres 15. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	41
Wykres 16. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi	45
Wykres 17. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019	47
Wykres 18. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	47
Wykres 19. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019	48
Wykres 20. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	49
Wykres 21. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	52
Wykres 22. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)	56
Wykres 23. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2017-2019	60
Wykres 24. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Granowo i całej Polsce w 2019 roku	62
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019	62
Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Granowo i całej Polsce w 2019 roku.....	63
Wykres 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019	71
Wykres 28. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Granowo, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	76
Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019	76

Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019.....	77
Wykres 31. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)	77
Wykres 32. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	78
Wykres 33. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	81
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019.....	81
Wykres 35. Mieszkańcy gminy Granowo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019	82
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019	86
Wykres 37. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019.....	87
Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019	88
Wykres 39. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Granowo na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)	89
Wykres 40. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Granowo w latach 2017-2020.....	90

Przewodniczący Rady Gminy

Stefan Bielawski

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XXIII/176/2021
RADY GMINY GRANOWO
Z DNIA 29 MARCA 2021R.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Granowo
na lata 2021-2027**

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. W dokumencie zawarto analizę sytuacji mieszkańców gminy, na tle ogólnych warunków panujących w kraju, województwie i powiecie. Celem dokumentu jest ukazanie zjawisk negatywnych i patologicznych oraz sposobów i możliwości ich zwalczania. Przeprowadzona analiza SWOT dokonuje zestawienia mocnych i słabych stron, jak również szans i zagrożeń dla naszego środowiska lokalnego, w kontekście problemów i zjawisk społecznych zachodzących w całym kraju.

Wójt Gminy Granowo

inż. Zbigniew Kaczmarek